

Upravnstvo Ljubljana Knafljeva 5
— Telefon št. 3122 3123 3124,
3125 3126
Inseratni odelci: Ljubljana Seien-
burgova ul. — Tel. 3492 in 3493
Podružnica Maribor Grajski trg 7
— Telefon št. 2455
Podružnica Celje Koroška ulica 2
— Telefon št. 190
Računi in pošt. ček. zavodih Ljub-
ljana št. 11 542, Praga št. 150
78 180, Wien št. 105 241

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:
Ljubljana Knafljeva ulica 5 telefon
3122 3123 3124 3125 3126 Maribor
Grajski trg št. 7, telefon št. 2440
Celje Strossmayerjeva ulica št. 1
telefon št. 65

Rokopisi se ne vračajo

Henlein

Z razumljivo napetostjo je pričakovala ne le češkoslovaška, marveč vsa evropska politična javnost sklepov nedeljskega kongresa sudetsko-nemške stranke v Karlovih Varih. Razvoj političnih razmer v srednji Evropi je privedel do tega, da je vprašanje sudetskih Nemcev postalo ena tistih točk, na katerih se sekajo linije bodoče evropske usode. Vprašanje, ki bi bilo v normalnih razmerah izrazita notranja zadeva Češkoslovaške, je dobilo v sedanjem tesnobnem ozračju neprimerne večji pomen, kakor ga ima katerikoli manjšinsko vprašanje v tisti Evropi, ki ima manjšinskih problemov v izobilju. Da se je v toliki meri napihnilo in nevarno zaplelo boš vprašanje sudetskih Nemcev, ki izmed vseh narodnostnih manjšin v Evropi uživajo največje pravice, je samo nov dokaz, kako malo zdrave razsodnosti in moralnega čuta je v današnjem svetu.

Sudetskonomski »vodja« Henlein je torej govoril in postavil osmero točk, ki naj bi jih izpolnili Čehoslovaki, če hočejo zadovoljiti sudetske Nemce. Tako je Henlein v nedeljo doigral svojo taktično igrro in pokazal vse karte, razen one, ki bi jo morda vrget tedaj, ko bi bile vse zahteve izpolnjene in bi lahko zadal poslednji udarec državi, o kateri pravi, da je sudetski Nemci niso nikdar prostovoljno priznali. Henlein je precej časa manevriral s svojo taktiko in dopovedoval inozemskim novinarjem, da je pristaja demokracije in ideološko samostojen. V nedeljo je padla tudi ta maska. Nihče si ne more več delati nepotrebnih iluzij o tem, kam vodi ali bi vsaj rad vodil Henlein sudetske Nemce.

Enodušen in odločen »Nec«, ki se je takoj prvi dan oglasil iz vseh čeških političnih listov, je najboljši dokaz, da so Čehoslovaki dobro poznali Henleinove namere in da jih nedeljski sklepi niso presenetili. Niso jih osupnile ne Henleinove točke, katerih prozoren namen je v tem, da pod krinko teritorialne avtonomije sudetskih Nemcev podminirajo in razkrojo suvereno češkoslovaško državo v njenih temeljih, ni jih osupnila tudi Henleinova javna svetovnonazorska veroizpoved, ki jo je podal na svojem kongresu. Henlein je s tem samo razčistil ozračje. Stvari so danes tudi na zunaj postavljene tako, da ne bo mogoče slepomiti.

V normalnih časih je bila politika umetnost kompromisa; Henlein je pokazal, da pozna samo tek kompromis, ki bi zadel češkoslovaško državnost pri koreninah. Odtod njegova nesmiselna zahteva, naj Čehi revidirajo svojo zgodovino po željah in potrebah onih sudetskih Nemcev, ki so danes v njegovem taboru.

Splošno mnenje evropske javnosti je, da so Henleinove zahteve za narod, ki hoče ostati svobodni in ki hoče ohraniti ne svojo narodno državo marveč vsakršno svobodno državo natle Češkoslovaške, nesprejemljive in da so dokaz, da Henlein solih nima resne in iskrene volje po sporazumu. Sporazum je mogoč samo ob pravičnem in pravičnem upoštevanju obojestranskih interesov, predvsem pa interesov državne skupnosti. Ni še dolgo, kar so se v nemškem in angleškem tisku oglašali predlogi, da bi bilo treba spremeniti Češkoslovaško v drugo Švicco. Sprito mentalitete, kakor so jo pokazali Henleinovi ne bi mogel niti naiagilnejši državnik ustvariti na Češkoslovaškem švicarskih razmer, ki stoje in padejo z nafeli demokracije in brezpartijske narodnostne strpnosti. Mentaliteta, ki je sporegovila v nedeljo skozi usta posl. Kunda in Henleina, ne vodi k novim Šviccam, marveč k novim, tragičnim zapletitajem med narodi.

Češkoslovaška vlada ni šele v zadnjem času storila delinosežnih ukrepov za zaščito narodnostnih manjšin na Češkoslovaškem. In če je v zadnjih letih vedno bolj razširjala pravice sudetskih Nemcev, so politični voditelji te manjšine zlasti Henlein v progresivnem razmerju s tem stopnjevali svoje zahteve. Da taka taktika ne vodi v sporazum, je jasno; z njo se marveč zastrupljajo možnosti mirnega in razumnega sožitja dveh narodov, ki naseljujeata geografsko, gospodarsko in zgodovinsko zaključeni kompleks.

Ne dvomimo, da bo češkoslovaška vlada storila vse, kar more storiti odgovorna vlada države, ki hoče ostati svobodna, da bi dosegla sporazum. Tak sporazum pa je mogoč samo na demokratičnih podlagi in v tem je dramatični zalet sedanjega češkoslovaškega situacije, ker zahteva Henlein za sudetske Nemce priznanje totalitarnega principa. Zato se je položaj z nedeljskim programom le še zaostril. Odmevi z vseh strani pričajo, kako zelo gleda svet v njem splošno evropsko zadevo, ki se tiče razvoja in bodočnosti vseh Slovanov.

POGLOBLJENO SODELOVANJE MED ANGLIJO IN FRANCIJO

Pred važnimi političnimi, vojaškimi in gospodarskimi razgovori v Londonu ob obisku francoskih državnikov

London, 26. aprila. b. Snoči se je vrnil v London francoski poslanik na angleškem dvoru Corbin. Da pripravi vse potrebno za razgovore francoskih in angleških državnikov. Kakor se doznava se predmet razgovorov ne bo toliko nanašal na splošne smernice skupne angleško-francoske politike, temveč bo šlo predvsem za ureditev nekaterih konkretnih vprašanj glede skupnega zadržanja v kakršnikoli novi mednarodni situaciji.

Pogajanja bodo obsegala tri skupine vprašanj. Vojška politična in gospodarska. Glede prvih so bili že v dosedanjih stikih pristojnih odgovornih krogov na obeh straneh izdelani podrobni načrti o posameznih kompleksih vojaškega sodelovanja, o katerih bodo kasneje v neposrednem stiku obeh generalnih štabov še podrobna posvetovanja. Mnoga tehnična vprašanja sodelovanja so bila že doslej predmet izčrpane izmenjave misli. Anglija za sedaj še ne želi da bi se javno razglasila kaka vojaška zveza med obema državama, temveč da bi se do vseh podrobnosti izdelale samo osnove vojaškega sodelovanja za kasneje, kadar bi se to izkazalo kot nujno potreba. Angleška vlada pa želi, da bi Francija svojo oborožitev kar najbolj pospešila. Konkretno se postavlja predvsem vprašanje nabave letal v Ameriki, od katerih bi Anglija kakih 60 takoj odstopila Franciji. Obe vladi bosta nadalje proučili vse možnosti razvoja za primer,

da bi postalo pereče vprašanje izpolnitve medsebojnih vojaških obveznosti.

Izmed političnih vprašanj je izven dvoma kot prvo v ospredju zlasti vprašanje češkoslovaškega položaja. Daladier bo angleškim državnikom podrobno pojasnil, kaj namerava storiti Francija za primer, da bi bila CSR nenadoma napadena. O francosko-ruskem paktu se doznava, da ne bo predmet razgovorov, ker stoji Daladier na stališču, da je to vprašanje izven vsake debate. Verjetno je samo, da bo Chamberlain priporočil Daladiere, naj bi Francija pogodbe z Rusijo v sedanjem položaju ne postavljala preveč v ospredje, da ne bi s tem sama nudila Hitlerju gradivo za njegovo propagando proti temu paktu. Angleški državni bode obvestili francoske o poteku angleško-italijanskih pogajanj. Glede Španije bo Daladier predložil angleškim državnikom informacije o gospodarskem zasidranju Nemčije na Iberskem polotoku. Tudi angleško-nemško razmerje bo predmet razgovorov, vendar je malo verjetno, da bi hotela angleška vlada v sedanjem položaju sama sprožiti pobudo za začetek pogajanj z Berlinom. Na pristojnem mestu se v tej zvezi slej ko prej odklanja možnost razgovorov za sklenitev tako zvanega četvernega pakta, ker se Anglija ne želi zameriti malim državam. Razen tega je Poljska že dala razumeti, da bi za primer sklenitve takega pakta mimo nje takoj izstopila iz DN.

Gospodarska vprašanja, v kolikor bodo predmet razgovorov, se bodo tikala predvsem možnosti angleškega posojila Franciji za oborožitev, ki naj bi bilo krito z dohodki francoskih železnic.

Glede Abesinije se bo angleška vlada posvetovala te dni z generalnim tajnikom DN Avenolom, ki ga je nalašč zato pozvala v London. V nekaterih tukajšnjih političnih krogih se je davi govorilo, da bo Anglija priznala abesinsko aneksijo le v primeru, da se za to izrečejo vsi člani sveta DN soglasno.

Jutri pričetek razgovorov v Londonu

London, 26. aprila. h. Angleška vlada je bila od sedaj zelo rezervirana glede programa razgovorov med francoskimi in angleškimi državniki. Sele na jutrišnji seji bo odobrila predloge, ki jih je skupno s francoskimi državniki sestavil angleški poslanik v Parizu sir Erik Phipps. Zunanji minister Halifax se je šele danes popoldne sestel s francoskim poslanikom Corbinom, ki se je danes vrnil iz Pariza. Francoski državniki, ki pridejo jutri zvečer z letalom v London, bodo na neoficijalni večerji na francoskem poslanstvu. Oficialni razgovori se bodo pričeli v četrtek dopoldne ob 10.30 na Chamberlainovem stanovanju v Downingstreetu. Do katere mere bodo na sestanku proučili tudi pro-

blem odnošaje med Nemčijo in Češkoslovaško, bo določeno šele po medsebojni izmenjavi najnovejših vesti o položaju v Srednji Evropi. V informiranih krogih h. z. trjujejo, da francoski ministrski predsednik Daladier ne namerava zahtevati od angleške vlade, naj bi glede Češkoslovaške prevzela kake konkretne obveznosti, ker smatra francoska vlada izjave, ki jih je podal glede položaja v Srednji Evropi Chamberlain 23. marca, za dovolj jasno definicijo angleške politike. Pač pa bodo francoski državniki posvetili vso svojo pozornost angleško-francoskemu sodelovanju v sklopu celokupne evropske politike in vprašanju poglobitve medsebojne pomoči obeh veleisl na področju državne obrambe, predvsem v posledu letalstva. Francoski vladi je predvsem na tem, da dobi od Anglije zagotovilo pomoči na področju letalstva za primer, da bi bila Francija zapletena v kak evropski konflikt in prisiljena poslati del svojega letalstva na pomoč kakemu svojemu zavezniku. Kljub temu bodo na londonskem sestanku podrobno proučili problem nemške ekspanzije v Srednji Evropi in sploh nemško vprašanje v Srednji Evropi v luči zadnjih dogodkov. Pričakuje se, da bo zaključni komunike jasno označil angleško-francosko stališče v vseh teh vprašanjih.

Blondel poroča v Parizu

Pariz, 26. aprila. k. Odpravnik poslov francoskega poslanstva v Rimu Blondel je bil pozvan v Pariz, kamor je davi prisel. Sestal se je takoj z zunanjim ministrom Bonnetom ter mu podrobno poročal o dosedanjem poteku svojih razgovorov z zunanjim ministrom Ciano, hkratu pa je dobil nadaljnja navodila.

Po sestanku z Bonnetom je Blondel novinarjem izjavil, da optimistično presoja razvoj v sedanjih pogajanjih. V vsakem primeru je pričakovati, da bo na osnovi njegovih dosedanjih razgovorov s Ciano sporazum kmalu dosežen.

Vojna utrujenost v Tokiju

V japonski javnosti se pojavlja vedno večje nerazpoloženje proti nadaljevanju kitajske avanture

Tokio, 26. aprila. n. Dolgotrajnost kitajske vojne povzroča političnim voditeljem Japonske vedno večje skrb. Mnoge se znanjenja, da postaja japonski narod od dne do dne bolj sit vojne. Od preteklega leta se je življenje podražilo za 30% in k temu pride še povišanje davkov, ki je vse prej ko popularno. Japonsko industrijo skrbi usoda japonske zunanje trgovine ter naglašajo njeni voditelji, da bo edina posledica dolgotrajne vojne na Kitajskem ta, da bodo Kitajci za nedolga doba smatrali Japonce za svoje naravne sovražnike.

Po padcu Nankinga so japonska vojna poročila poudarjala, da bo nastopil v vojaških operacijah kratek odmor, češ da se morajo japonske čete znova razporediti, da preneha kitajska armada, ki jo je zbral general Han Fu Hu za obrambo lunghajške železnice General Han in njegova armada sta bila sicer res premagana ter so Japonci zavzeli tudi Cinan v Santungu in naglo prodirali. Toda še nekaj tednov je japonska javnost opazila, da je pričakovani veliki odločilni sunek Japoncev izostal in da so operacije sploh prenehale. To je potrdil tudi japonski vojni minister Suga, na konferenci japonskih divizijskih komandantov, kjer je zahteval strogo disciplino čet, ker smo še zelo oddaljeni od naših vojaških ciljev. To pomeni, da se pripravila japonska vlada na dolgotrajno vojno bolazen, da bi morala Rusija poseči v boje in ostala brez vpliva na notranje politični položaj na Japonskem.

Nerazpoloženje je prišlo prvič do izraza ko so zastopniki obeh glavnih japonskih parlamentarnih strank glasovali proti zakonu o »splošni mobilizaciji«, češ da pomeni diktaturo in bi bil z njo narodu onemogočeno ustavnopravne pravice. Če takrat so se potavili glasovi, da je ministrski odstop vlade. Ministrski predsednik Konoe je moral svoje nasprotnike pomiriti z izjavo, da ta zakon med vojno na Kitajskem sploh ne bo prišel v poštev, temveč da predstavlja samo pripravo, če se odločijo za vojno, ki se pričakuje v bodočnosti.

Kljub tem težavam je vlada odločena

nadaljevati vojno do popolnega poraza Kitajske. To se je pokazalo že pred nekaj meseci, ko so bili aretirani mnogostevni znanstveni intelektualci, ki so se odkrito izrekli proti kitajski avanturi. Tudi izjave zunanjega ministra Hirota, da Japonska ne bo vrnila niti pedi zasedenega kitajskega ozemlja, kakor tudi novi japonski poročila, govore za to smer. V zmernih političnih krogih pa nasprotno močno dvomi, da bi mogla Japonska še dolgo nositi ogromna finančna bremena kitajske vojne in so mnogi, da bo morala vlada kneza Konoe voditi realnejšo politiko ali pa napraviti prostor »mirovnemu ministertvu«.

Odstavljeni japonski admirali

London, 26. aprila. br. »Reutere« poročajo iz Tokia, da so bili z odlokom m. k. d. odstavljeni in takoj odpoklicani vrhovni poveljnik japonske mornarice, vrhovni poveljnik japonske letalske sile in šef mornariškega generalnega štaba na Kitajskem. Pred vojaškimi sodiščem se bodo morali odgovorjati zaradi narekov na Kitajskem.

Kitajska petletka

Šanghaj, 26. aprila. b. Kitajska vlada je sklenila uvesti posebno petletko za kitajsko notranjo obnovo pušave Gobi do Indokine. Namen te petletke je, da bi ves ta prevel lahko živel od lastne proizvodnje in da bi se bilo potrebno zatekati k uvozu raznih nučnih življenjskih potrebščin. Petletka je zasnovana za primer, da bi se Japonci polastili vsega vzhodnega dela Kitajske od ustja Rume reke do južne obale.

Veliko pozornost v japonskih krogih je zbudilo tudi poročilo, da je generalni izvršni odbor stranke komunistov sklenil ustanoviti poseben svetovni organ v vseh notranjopolitčnih, zunanjopolitčnih ter narodno-obrahbnih vprašanjih imenovan »politični narodni svet«, katerega sestavo določa poseben zakon. Člani tega sveta lahko postanejo vsi kitajski državljani, stari nad 20 let, ki so politično dovolj izobolani in izveščani.

Sanacijski načrt Daladierove vlade

Pariz, 26. aprila. k. Pod predsedstvom prezidenta Lebruna se je večerj ponočno sestel francoski ministrski svet v Elizejski palači, ter je razpravljal o finančnih ukrepih, ki jih vlada pripravlja v okviru pooblastil o londonskem sestanku francoskih in angleških državnikov ter o položaju v severnih afriških kolonijah, ki naj bi se preuredilo po novem načrtu, ki ga pripravljata posebna komisija pod vodstvom podpredsednika vlade Chautempsa.

O finančnih ukrepih je ministrski predsednik Daladier po seji izjavil novinarjem: Osnovna ideja, ki navdaja naš gospodarski načrt, je pospeševanje francoske produkcije. V vseh panogah je francoska produkcija v zadnjem času zastala za produkcijo ostalih evropskih sil. Predvsem se mora produkcija povečati zaradi vedno večjih socialnih nalog vlade, ki jih bo morala izpolniti le, če se bo povečala zaposlitev v vsej državi. Treba bo torej odpraviti vse, kar sedaj ovira razvoj produkcije. Treba bo ohraniti monetarno svobodo, braniti frank, omogočiti povratek kapitala in napraviti konec tezaviranju denarja. Vlada

Uradniki zahtevajo povišanje plač

Pariz, 26. aprila. br. Finančna ministra je danes dopoldne obiskala večja deputacija splošne uradniške zveze ter mu predložila obširno spomenico, v kateri zahteva zaradi povišanja cen življenjskih potrebščin, sorazmernega povišanja plač državnih uradnikov in uradnikov nameščencev.

Zunanja politika čSR

Dr. Krofta o pomenu angleško-italijanskega sporazuma in pogajanj med Rimom in Parizom — čSR za konstruktivno sodelovanje z vsemi

Pariz, 26. aprila. k. Danes je »Petit Parisien« objavil naslednje zanimive izjave, ki jih je dal češkoslovaški zunanji minister dr. Krofta njegovemu poročevalcu:

Češkoslovaška je z zadoščenjem sprejela na znanje angleško-italijanski sporazum in se nadeja, da bo ta sporazum še zelo ugodno vplival na razvoj mednarodnega položaja v Evropi. S pravim tolikim veseljem pozdravlja čSR nova pogajanja med Parizom in Rimom. Če ponovno sme svojim francoskim prijateljem izraziti željo, da bi se vendarle dosegel zblizanje med Francijo in Italijo. Kar se tiče Češkoslovaške, je nikoli nobeno neposredno nasprotstvo ni ločilo od Italije. Če smo toliko oddaljeni s priznanjem italijanskega kolonialnega imperija, se je to zgodilo zaradi tega, ker nismo hoteli prehiteti Francije in Anglije. Čakali smo zato, da bosta ti dve naši prijateljici uredili svoje odnose z Rimom. Kar smo v tem pogledu storili, je bilo izvršeno v popolnem sporazumu s Parizom. Pri vsem tem nimamo nobenega namena voditi kakršnokoli protinemško politiko, za kar se ne bi angažirala niti rimska niti naša vlada. Nasprotno je naš namen doseči z Nemčijo konstruktivno sodelovanje prav tako kakor z Italijo. Malo antanto. Madžarsko, Francijo in Anglijo. Kar se tiče naših sedanjih odnošajev z Nemčijo moram poudariti, da so diplomatsko in politično absolutno normalni.

Henderson odmotova iz Pešte v Prago

Budimpešta, 26. aprila. h. Poslanec angleške delavske stranke Artur Henderson, je danes z rednim potniškim letalom odpotoval v Prago. Včeraj je imel razgovore

še z nekaterimi voditelji madžarske socialno-demokratske stranke. Kakor znano, je bil sprejet tudi v avdienci pri regentu Horthyju. V Pragi bo imel razgovore z vodilnimi državniki in z vodilnimi politiki posameznih strank.

Žalna seja zbornice za Udržalom

Praga, 26. aprila. br. Smrt uglednega in zaslužnega češkoslovaškega politika in borca za osvobodjenje in zedinjenje dr. Františka Udržala je izzvala globoko žalovanje po vsej Češkoslovaški, zlasti v vseh nacionalnih krogih. Na državnih poslopjih in nacionalnih ustanovah, zlasti pa tudi na vseh vojašnicah plapolajo črne zastave.

Danes sta imela žalne seje tudi obrambni odbor poslanske zbornice in plenum poslanske zbornice. V obrambnem odboru je govoril vodilni minister Machnik, ki je naglasil neprecenljive zasluge pokojnega Udržala za češkoslovaško narodno obrambo, kateri je zgradil solidne temelje, na katerih je zrasla češkoslovaška armada do svoje sedanje zavladane vredne višine. V poslanski zbornici je imel spominski govor predsednik Malypetr, ki je slavil pokojnikove zasluge za narodno osvoboditve in državno osamosvojitve. Češkoslovaški narod mu bo vedno ohranil hvalen spomin. Navzoči, med katerimi so bili vsi člani vlade, so stali poslušali govor in počastili spomin velikega politikina s trikatnim »Slava«, nakar je bila seja v znak žalovanja za 10 minut prekinjena.

Prezident republike dr. Edvard Beneš je poslal pokojnikovim vdovi sožalno brzojavko v svojem imenu in v imenu češkoslovaške vojske.

Odboru za nevmešavanje grozi likvidacija

Ostal je brez finančnih sredstev, ker države-članice ne plačujejo svojih prispevkov

London, 26. aprila. br. Danesnji »Daily Telegraph« piše, da bo imel londonski odbor za nevmešavanje najbrže prihodnji tork svoj poslednji sejo. Na zadnji seji je tajnik odbora sporočil vsem članom odbora nekako ultimativno zahtevo, naj najkasneje do 30. aprila ponovno zaostale prispevke v višini 80.000 funtov, ker odboru sicer ni mogoče nadaljevati dela. Če se to ne zgodi, bo moral odbor ustaviti svoje poslovanje in likvidirati. Sprito takega finančnega položaja tudi ni misliti na to, da bi se skrajni izvedel umik tujih prostovoljcev. V ta namen bi moral odbor določiti 2 milijona funtov, a države, ki so članice odbora, ne plačujejo niti rednih mesečnih prispevkov. Po mnenju »Daily Telegrapha« bi pomenila likvidacija londonskega odbora obenem tudi likvidacijo kontrole na morju in na španskih mejah in s tem tudi likvidacijo politike nevmešavanja.

Prodiranje nacionalistov preko Aliaga

Burgos, 26. aprila. o. Kolone generala Varela so v pretekli noči pričele prodirati od Teruela proti jugu in jugovzhodu. Prva iz Son del Puerta v gore Sierra de Sant

Just, druga iz Oriose vzdolž reke Alfambra, tretja iz Corbalaina, severovzhodno od Teruela, proti jugovzhodu. Ta je prebila fronto pri Aliagu a je takoj za njo napetela na močan odpor republikancev, ki so se na desnem bregu reke Guadalepe močno utrdili v svojih gorskih postojankah.

Medtem so republikanci na vzhodnem delu katalonskega bojišča močno pritnili na nacionalistične postojanke in zavzeli pri Torre de Seisus in v gorah nad trempsko dolino več pomembnih postojank.

Tudi pri Alcau de Cisveto ob sredozemski obali so se davi razvneli boji. Na nacionalistični pritisk so se morali republikanci spočeta umakniti proti jugu, že v dopoldanskih urah pa so znova zavzeli več vrhov, ki obvladujejo teren severovzhodno od Castellona.

Smrt nemškega pravnega znanstvenika

Berlin, 26. aprila. AA. Znan nemški pravni pisatelj, univ. prof. dr. Rudolf Stamler, je snoči umrl v Wernigerodu. Prof. Stamler je ustanovitelj nemške idealistične pravne filozofije, ki je v praksi imela precej prištev.

Odmevi Henleinovih zahtev

Seja političnega odbora čal. vlade — Nesprejemljivi pogoji — Skupne prvomajske proslave — Časopisni glasovi

Praga, 26. aprila. b. Odbor političnih ministrov je imel danes sejo pod predsedstvom ministrskega predsednika dr. Milana Hodže, ki je na seji predložil ekspozé o političnem položaju v zvezi z deklaracijo voditelja sudetských Nemcov Konrada Henleina. Člani političnega odbora ministrov niso zavzeli nikakršnega novega stališča do posameznih zahtev, ki jih je postavil Henlein, soglasno pa so izrazili naziranje, da Henleinova deklaracija ne more tvoriti podlage za kakršnokoli popustanje, da o prvih treh točkah, v katerih govori Henlein o češkem zgodovinskem pravu, o slovenskem vabotanju proti nemškemu prodiranju na vzhod in južni o reviziji češkoslovaške zunanje politike, sploh ne more biti govora pri kakršnih pogajanjih ali razpravah. Vlada je sicer ko prej pripravljena v okviru in v duhu češkoslovaške ustave priti do pogajanj z zastopniki sudetsko-nemške stranke v smislu ureditve nemških zadev.

Sprito podanih okoliščin je bilo sklenjeno, da se dele ne sestavi manjšinskega statuta kar najbolj pospeši in da se nato predloži načrt vsem strankam tudi sudetsko-nemski, da zavzamejo svoje stališče. Na seji je predsednik dr. Hodža tudi sporočil, da bo ta teden v večini govora po radu orisali svoje stališče k najnovejšim političnim dogodkom.

Na seji so razpravljali tudi o prvomajskih proslavah. Sklenjeno je bilo, da se morejo v nemških pokrajinah države praznovati prvomajske proslave, če bodo politične stranke, ki jih namenjajo praznovati, dale popolno jamstvo za ohranitev javnega reda in miru. V češkoslovaških pokrajinah bodo državotvorni stranke uredile skupne prvomajske proslave pod predsedstvom županov, ki bodo na teh proslavah predstavljal posredno češkoslovaškega narodnega sveta.

Celošopni češkoslovaški tisk v svojih jutranjih in popoldanskih izdajah tudi danes odgovarja na Henleinove zahteve z odločnim »ne«. »Lidové Noviny« pisajo med drugim: Totalitarnemu svetovnemu nazoru v naši državi ni mesta. Naš veliki prezident Osvoboditelj Masaryk nas je učil,

da je češkoslovaško vprašanje svetovno vprašanje. Zato bomo res tudi napravlili iz češkoslovaške svetovne vprašanje z vsemi konsekvencami. To se pravi: delajmo vesno in pošteno za modus vivendi z Nemci in predložimo rezultat tega svetovni javnosti, da se bo sama prepričala, da krivda ni na naši strani.

Socialno-demokratsko »Pravo Lidu« piše, da je sudetsko-nemška stranka sedaj pokazala svoje karte in da je treba zaradi tega izreči Henleinu zahvalo.

»Česke Sloves« naglašajo: Tudi brez Henleina delajmo vesno in pošteno za ureditev razmerja do naših nemških sosedstev. Po vsem tem, kar se je sedaj zgodilo, ne moremo več verjeti v dobro voljo Henleina.

Hlinkov odgovor Benešu

Bratislava, 26. aprila. b. Hlinkov glavni organ »Slovenski« beliči sobotni govor predstojnika dr. Beneša pred narodnim svetom. Dr. Beneš je v svojem sobotnem govoru, kakor znano, izrazil trdno upanje, da bo mogoče doseči sporazum s slovaško ljudsko stranko Hlinkov organ odgovarja na to povabilo s sporočilom, da hoče Slovaki zaupanje svojih pravic v posebni državni porabi, ki ne sme ostati samo »na papirju«, temveč se mora tudi dejansko izvajati. Slovaki vztrajajo sicer, da pri zahtevi za priznanje popolne slovaške avtonomije.

Madžarska vlada obsoja izpade revizionistov

Budimpešta, 26. aprila. b. Madžarske revizionistične lara je priznala v nedeljo v peštanski. Redu zborovanje, na katerem so govorniki hudo napadali češkoslovaško vlado. Tudi sprejeta resolucija vsebuje vse polno grobih žaltev in nesrečnih trditve. Zunanji minister Karva je v zvezi s tem danes obiskal češkoslovaškega poslanika v Budimpešti ter tako v svojem kakor v imenu madžarske vlade izrazil obžalovanje zaradi teh zahtev in izrazno naglašal, da madžarska vlada s takim postopanjem in s takim stališčem ne soglaša.

Beleške

Solidarnost zagrebške sokolske župe

Kakor so štatalji videli iz naših poročil, se je mogoče nedeljske spominske svečanosti na Rakeku udeležilo tudi zastopstvo zagrebške sokolske župe s starešino dr. Gavrančevićem in tajnikom Viktorjem Heurmerjem. Tajnik je položil ob spomenik krasen venec zagrebške župe, župni starešina dr. Gavrančević pa je ob tej priliki spregovoril zbrani množici naslednje besede:

»Sokolska župa Zagreb nas pošilja v ta bratski krog, da se skupno z vami poklonimo neumrliemu graditelju Jugoslavije, tu na meji te Jugoslavije, ki ji je on obrisal meje s svojim junakiškim mečem. Sokolska župa Zagreb nas je poslala, bratje in sestre, da vam tudi ob tej svečani priliki povemo, da smo bili, da smo in da ostanemo z vami solidarni v radosti in tugi, v sreči in nesreči. Zdravole«

Iz programa mladine JRZ

»Slovenski« tuge, glasno oznamuje JRZ, objavlja načelni članek o programu in ciljih mladine, ki se zbira v organizacijah JRZ. Članek pravi, da je ideologija mladine JRZ realna, ker ima zaslombo v našem narodu, katerega zvesti sinovi smo. V praksi bomo pobijali vsake miselnosti, vsako dejanje, vsako demagogijo, ki škoduje naši narodni stvari. Mi smo voliki Milana Jugoslavičev, Jugoslavičev pravice, reda in ljubezni. Če je kdo v tej državi revolucionar, potem smo to mi, mladina, globoko vdani svojemu voditelju Milanu Stojadinoviću. Z revolucijo prihajamo in samo z revolucijo bomo odšli. Naše delo mora postati veličasten spomenik velikega narodnega vzpona pod vodstvom velikega voditelja Milana Stojadinovića. To je naša religija! To je naša morala! To je naše življenje!

Radičevci in ljudske fronte

Naměstnik dr. Mašina in Avgust Kostić je napisal v »Hrvatskem dnevniku« uvodnik o težnjah sovjetske Rusije, da se osnujejo širom sveta takozvane »ljudske fronte« za čuvanje in utrditve demokracije. Med drugim pravi o tem:

»Ti poskus, ki se pojavlja tudi pri nas, kjer so jih priporočali razni njihovi poborniki pod geslom, da sovražnik ne stoji na levi. Nekateri med njimi so priporočali Hrvatov snovanje ljudske fronte celo kot najboljši sredstvo za rešitev hrvatskega vprašanja. Naleteli pa so na gluha ušesa med hrvatskim narodom, ki ima svojo nacionalno in socialno politiko, slovesno na temeljih kmečkega poljstva. Ta moskovska bilka se je zadušila v hrvatskem kmečkem pokretu, čim se je sploh pojavila. Infekcija ljudske fronte ni mogla prodreti v hrvatsko narodno telo, ki se mara služiti niti levitarskim, niti desničarskim ideologijam. Moskovska ljudska fronte preživlja sedaj polom za polomom po vsej Evropi. Sovjetska Rusija ne more biti soizvednica in ne braniteljica demokracije nikjer na svetu.«

Gradiščanski Hrvati in nemški narod

Glasilo gradiščanskih Hrvatov »Hrvatske novine« objavlja uvodnik z naslovom »Zvestoba za zvestobo«. Članek pravi, da so si gradiščanski Hrvati pri glasovanju 10. t. m. strnjeno glasovali za priključitev Avstriji k Nemčiji. Nato nadaljuje: »Nemški in hrvatski narod sta se odločila za bel evropski zapad, za evropsko zapadno kulturo in civilizacijo. Hrvatski narod se je skozi stoletja boril rama ob rami z nemškim narodom za zapadno kulturo in civilizacijo. Kdo naj prečete vse tise, in tise hrvatskih junakov, ki so položali v skupni borbi z nemškimi borci svoje življenja za skupne cilje in ideale. Mladi hrvatski nacionalisti smo stali že skozi leta, posebno pa še poslednje mesece dosledno ob strani elite nemške mladine, ki se je borila za misel velike Nemčije. V družbi z njimi smo lomili verige muhovnih diktatorov, ki so hoteli za vedno okovati nemški narod.«

Nemške informacije o utrjevanju ruske meje

Nemški listi objavljajo obširna poročila o velikih vojnih pripravah vzdol ruske meje ob finskega zaliva do Ornega morja. Po poročilih potnikov, ki prihajajo iz sovjetske Rusije, so sovjetske vojaške oblasti evakuirale vse ozemlje ob meji v širini do 50 km. Vzdol meje je zgrajena skoraj nepretrgana veriga močno utrjenih postojank z železobetonskimi oporišči za strojne in topove. Pred to utrjeno črto se razprostirajo obsežna polja podzemskih min, ki jih je mogoče prekoračiti samo na gotovih krajih. Vsa munška polja so zvezana s posebnimi električnimi centralami v močnih betonskih utrdbah, iz katerih jih je mogoče vsak trenutek pognati v zrak. Črta utrdb je prekinjena samo še na estonski meji, kjer pa grada sedaj tudi noč in dan betonirane utrdbe.

Nemški listi tudi poročajo o velikih političnih težkih sovjetskih bombardiranjih v Rusije na Češkoslovaško. Po njihovih informacijah je nedavno preko Rumunije priletelo v CSR 300 takih bojnih letal.

Nemčija in Italija

»Deutsche Allgemeine Zeitung«, ki velja za organ nemške zunanje ministrstva, objavlja uvodnik pod naslovom »V smeri Dunava«. Uvodnik dokazuje, da se Italij Nemčiji ni treba prav nič bati. List posebno ostro zavrača govornice in strahove o dozdavnih nemških namerah glede Trsta. Edino, kar bo Nemčija storila, bo revizija tranzitnih tarif za češkoslovaško blago, namenjeno v Trst, kar je po priključitvi Avstrije k Nemčiji po sodbi nemškega lista povsem naravno in normalno. Neumestna so potemtakem, piše list dalje, napeljevanja Italije, da bi stopila v konkurenco z Nemčijo, kajti smer italijanske ekspanzije se ne križa z nemško smerjo. Obe potekata vzporedno ob Dunavu: nemška je bolj severna in celinska, italijanska pa bolj južna in obmorska; nemška gre ob Dunavu proti jugovzhodu, italijanska pa preko Albanije in Grčije v vzhodno Sredozemlje in Malo Azijo, ne da bi se kjerkoli križali. »Ne da bi se hoteli odpuštevati našim prekomorskim trgovcem«, piše list, »je naša naloga kot države v osrju«

Uradniške premestitve v diplomaciji

Beograd, 26. aprila. AA. S kraljevim ukazom je napredoval več diplomatskih in konzularnih uradnikov, med njimi berlinski poslanik dr. Aleksander Cincar-Marković iz II/2, svetnik v zunanjem ministru dr. J. J. Koser, dunajski generalni konzul Milan Konstantinović in tržaški generalni konzul Vukasin Životić pa iz IV/2 in IV/1.

S kraljevim ukazom so prestavljeni: dr. Božić Ivo, svetnik v 4/2 iz Prage v zunanje ministru; Dragutinović Dragos, svetnik v 4/2 iz zunanje ministru na poslaništvo v Pragi; dr. Ilić Ivan-Ibert, generalni što 4/1 v Metzu za svetnika v zunanjem ministru; Smiljančić Bogdan, svetnik 4/2 iz zunanje ministru za generalnega konzula v Metzu; Saponjić Vladimir, generalni konzul v 4/2 na konzulatu v Korči, za svetnika v zunanjem ministru; Bernot Josip, svetnik v 4/2 v ministru za generalnega konzula na konzulatu v Korči; Kovačević Ivan, svetnik v 4/1 v zunanjem ministru, na poslaništvo v Berlinu; Mikovotić Milutin, svetnik v 4/2 iz zunanje ministru na poslaništvo v Stockholm; Todor Ristić, svetnik v 4/2 na poslaništvo v Stockholm; v zunanje ministru; Protić Aleksander, svetnik v 4/2, iz zunanje ministru za generalnega konzula v Zari; Dimić Branko od stalne delegacije pri Društvu narodov v Zenevi za tajnika v 5. skupini v zunanjem ministru; dr. A. Pavličić, tajnik 6. skupine v zunanjem ministru za podkonzula k generalnemu konzulatu v Carihu.

Z odlokom ministrskega predsednika in zunanje ministra sta predstavljena dr. Lazar Jožef, pisar 8. skupine na generalnem konzulatu v Rotterdamu, na konzulat v Düsseldorfu; in Škerjanec Ciril, pisar 8. skupine v zunanjem ministru, na generalni konzulat v Rotterdamu.

Jubilejni turnir LŠK

Ljubljana, 26. aprila. Današnji prosti dan je bil namenjen odpravi nedokončanih partij. Naprej je končal svoji partij dr. Trifunović. Prekinjena pozicija iz X. kola nasproti Steinerju je bila izravnana in se je Trifunović že po nekaj potezah vdal, ker ni mogel preprečiti pohoda nasprotnega prostega kmeta na osmo linijo. Nato je nadaljeval partijo iz 14. kola nasproti Nedeljkoviću. Že ob prvih potezih je bila čista remis pozicija in zato danes ni bilo priključitvi drugega izida.

Izredno doba je bila partija med Szabošem in Kostićem iz XI. kola. V tranzitni končnici je imel Kostić kmeta več in čeprav je to teoretično remis, je potekal zmagan. V svoji analizi je Kostić našel novo, ki je bil zanj preprečen, da mu to na tino prinesele celo tako Szabo ni bil pripravljen na to potezo in je za odgovor porabil 40 minut premišljevanja. Našel pa je edino pravilno obrambo, ki mu je zagotovila remis. Izredna nato nadaljevala dr. 81. poteza. Celo partija je trajala 8 ur 10 minut.

Na drugi deski sta istočasno igrali dr. Agalot in Sorli svojo partijo iz 8. kola. Agalot je imel premoč kmeta in je skušal na vse mogoče načine zmagan, kar se mu pa zaradi Sorlijeve dobre igre ni posrečilo. Ko sta zametala skakača, sta ostala pa deski neenake lova in je zaradi tega Agalot pristal v 84. potezi na remis. Partija je trajala polnih 9 ur. Dr. Vidmar se je isto toko zamaž uradil, da bi oveljavil premoč kmeta v prekinjeni partiji 2. kola s Foltysom. Na vse njegove

manevre je Foltys našel pravi odgovor in se je končno naš velmožer prepričal, da je zmaga nemogoča. Po 10 urah 20 minutah je v 103. potezi silil na premirje. Bila je to najdaljša partija na tem turnirju.

Sorli in Kostić sta nato po kratkem odmoru nadaljevala prekinjeni partiji iz 14. kola. Sorli je izsilil zamenjavo figur in nato izmenil svojega prostega kmeta v damo, na kar je Kostić v 72. potezi kapituliral. Tako je tudi Kostić doživel poraz in sicer od zadnjega v tabeli let je neporažen le še dr. Tartakower.

Poslednja se je končala partija med Preinšalkom in dr. Astasokem. Slednji je imel kmeta več, ki pa tudi ni zadostoval za zmago. Preinšalk se je kljub enako barvnim lovom dobro držal in je po 78. potezah izsilil remis.

Stanje po 14. kolu: Kostić 10, Szabo 9 in pol, dr. Tartakower 8, Steiner 8 in pol, dr. Astalot, dr. Trifunović, dr. Vidmar 8, Pire 7 in pol, Broder, Vidmar 6, Foltys 6 in pol, Nedeljković 5 in pol, Furian, Tor 5, Preinšalk 4 in pol, Sorli 3.

V sredo je 15. in zadnje kolo. Igrajo naslednji par: Szabo — Furian, Nedeljković — Broder, Tor — dr. Trifunović, Sorli — Steiner, Pire — Kostić, dr. Astalot — dr. Vidmar, Vidmar — dr. Preinšalk, Foltys — dr. Tartakower. Prvoimenovani imajo bele figure, drugi pa nekoliko izravnane in bodo igrali od 9 do 18 in od 15 do 17. Partije bodo odločile prvih 8 nagradencev.

Zahvala kraljevskega doma

Beograd, 26. aprila. AA. Za velikončne priznanje so razne osebe in ustanove doma in na tujem poslale čestitke Nj. Vel. kralju Nj. Vel. kraljici Mariji, Nj. Vel. kraljevi in Nj. Vel. kraljici. Najvištemu nalogu je pisar Nj. Vel. kralja čast izreči zahvalo posrednikom in ustanovam za poslano čestitko in vsem tistim, ki so se pri tej priložnosti vpisali v dvorno knjigo.

Odposlanstvo Jugorasa v avdienci

Beograd, 26. aprila. AA. Nj. Vis. knez naměstnik Pavle je blagovolil sprejeti danes ob 11. v avdienco delegacijo jugoslovenske delavske zveze (Jugorasa), v kateri so bili zastopniki delavskih organizacij iz vse države. Nj. Vis. knez naměstnik se je del časa razgovarjal s člani delegacije in se zanimal za razmere in življenje delavcev.

Hitler odpotuje v Rim 2. maja

Berlin, 26. aprila. b. Sedaj je odhod kancelarja Hitlerja na uradni obisk v Rim, delnično določen. Hitler bo odstopoval iz Berlina 2. maja zvečer. 1. maja bo kancelar se prisostoval vsakoletnim oficijelnim prvomajskim proslavam ter imel svoji običajni slavnostni govor. Hitlerja bo spremljalo v Rim zelo številno spremstvo, med drugim tudi več ministrov in državnih podtajnikov. Državni minister dr. Meixner z večim številom uradnikov kancelarske pisarne in zunanje ministere bo odstopoval že par dni prej. Hitlerjevemu viatu bo sledilo v Italijo še 900 posebnih viakov. Danes je odstopovalo v Rim že 84 nemških letalov, ki so sedaj uniformirani. Njihove uniforme so precej silno uniformnem nemških letalcev. Srečati bodo Nemci kot razkazali celo vrsto novih uniform. Prvi bodo nosili svoje nove uniforme tudi uradniki zunanje ministere, ki bodo spremljali Hitlerja. V petek odpotuje v Rim 78 nemških novinarjev, ki so došli prav tako nove uniforme.

Evrope, da mislimo in delamo v skladu z našim kontinentalnim načrtom in v okviru gospodarskega prostora, kjer lahko varno živimo in napredujemo z vsemi onimi našimi sosedi, ki so dobre volje.

Rajhovska policija v Avstriji

V nedeljo so se vrnili v Monakovo oddelki nemške policije, ki so marširali s prodajajočo nemško vojsko 12. marca preko stare nemške državne meje v Avstrijo. Pri povratku tet čet iz Avstrije je bila v Monakovem velika parada, katere se je udeležilo 6500 policijskih stražnikov. Po poročilu »Voelkischer Beobachterja« je marširalo v Avstrijo vsega skupaj 18.000 nemških policistov in orožnikov. Pohod je bil izvršen z 2000 kamioni in rekviriranimi avtobusi iz vse Nemčije. Nekateri oddelki iz severnih nemških pokrajin so potovali z avtobusi neprestano po 25 in celo več ur ter prevozili brez večjega odmora do 1200 km, da so prišli v določeni jim mesta v Avstriji. Sedaj ob povratku policijskih čet v domača mesta so nemški listi polni pohvale in priznanja za nje ter s ponosom ugotavljajo, da je bil to doslej največji pohod policije, kar jih je znanih.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

General Živko Pavlović

Beograd, 26. aprila. p. Včeraj popoldne je umrl general Živko Pavlović, edini naš oficir, ki je bil zaradi svojih vojaških zaslug aprilet a. glavarstvo znanost, v Beogradu. Zdravniki so s mnogo prizadevanji, da bi ga ohranili pri življenju, toda v zadnjih dneh pa je napadla pljučnica, ki je njegovo oslabil organizem ni mogel več prebiti.

Pokoni general bo jutri pokopan v vseh vojaških častih. Za smoti so njegovo truplo prepeljali v vzhodnoslovenske carke, kjer so se danes množice B. ograbljav poslavljal od nepozabnega generala.

General Živko Pavlović je bil rojen v Bešmu pri Kragujevcu pred 67 leti. Gimnazijo je dovršil v Kragujevcu, v kateri so bili zastopniki delavskih organizacij iz vse države. Nj. Vis. knez naměstnik se je del časa razgovarjal s člani delegacije in se zanimal za razmere in življenje delavcev.

General Živko Pavlović je bil tudi odlični vojaški publicist. V »Ratniku« je bilo objavljenih nekotnih njegovih strokovnih člankov. V vojaških vedah se je izpopolnil v Nemčiji in Franciji.

Napredovanja v finančni službi

Beograd, 26. aprila. p. Pri finančni direkciji v Ljubljani so napredovali za računarske inšpektore v 6. pol. skupini Franc Zitičnik, Andrej Uran, Mirko Osana in Josip Janežič, za računarske kontrolorje v 7. pol. skupini Anton Plešeniak, Fran Bogataj, Anica Petrič in Marija Balet, za finančnega pristava v 8. pol. skupini na Stanko Mlekuž, doslej uradniški pripravnik.

Angleški minister Runciman v Dubrovniku

Dubrovnik, 26. aprila. o. V Dubrovnik je davi prispejal angleški jahta z več vodilnimi zastopniki angleških družabnih krogov. Med njimi je tudi angleški pravosodni minister lord Runciman. Angleži namenjajo ostati v našem Primorju nekaj dni.

Vremenska napoved

Zemunska vremenska poročila: Jugozahodna, južna in jugovzhodna Evropa so pod vplivom zračnih depresij, ki v teh delih povzročajo toplotno in po večini vlažno vreme z dežjem, ponekod s snegom. V ostalih delih Evrope prevladuje zmerno hladno zrako. Po večini je jasno, poneči pa z eno mrzlo.

Jugoslavija: V vsej državi večinoma oblačno vreme. Jasno je v Bosni, kjer je ponekod precej mrzlo. Dežuje na skrajnem zahodu in jugovzhodu, sneži pa ponekod v Sloveniji. V Podonavju brije košava. Toplina je precej visoka na vzhodni polovici države, posebno v južnih krajih, na zahodu pa je precej padla. Najvišja toplota 18 do 20 stopenj.

Zemunska vremenska napoved za 27. april: Pretežno oblačno vreme z dežjem po vsej državi, posebno pa še na zahodu in jugu. V gorskih predelih bo snežilo. Na severovzhodnem koncu države se bo nekoliko zjasnilo. Toplina bo padla.

Zagreb: Deževno, temperature relativno nizke. Danes: V splošnem izboljšanje sedanjega vremena, podnevi nekoliko topleje, v višjih legah poneči še mrzlo.

V Londonu gledajo na razvoj dogodkov v Češkoslovaški z največjo pozornostjo

London, 26. aprila. b. Današnji londonski listi se obirno bavijo z odnosi med Češkoslovaško in Nemčijo ter v polni meri priznavajo prizadevanja češkoslovaške vlade za sporazum z Nemci. Pri tem napovedujejo, da bo ob priliki londonskega sestanka francoskih in angleških državnikov ta zadeva predmet podrobnega proučevanja. Češkoslovaški poslanik Jan Masaryk se je včeraj vrnil iz Prage v London in bo, kakor poročajo današnje »Times«, podrobno informiral merodajne londonske kroge o stališču češkoslovaške vlade. List pravi, da bo tako angleški zunanji minister iz prve roke dobil točne informacije o razmerah v CSR. Henleinove zahteve so londonske kroge tem bolj presenečile, ker je Henlein ob priliki svojega nedavnega obiska v Londonu zatrjeval, da nima nič skupnega z narodnim sovražnikom, ter da mu gre izključno za ureditev položaja nemške narodne manjšine v okviru CSR.

Kar se tiče zunanje političnih zahtev Henleina, menijo »Times«, da je povsem razumljivo, če jih češkoslovaška vlada

zavrača. Ni pa nobenega dvoma, da bo češkoslovaška vlada nadaljevala svoja prizadevanja za dosego sporazuma z narodnimi manjšinami, saj že sestavlja tako zvanj manjšinski statut, ki bo zajamčil svobodno udeleževanje v okviru češkoslovaške ustave vsem češkoslovaškim državljanom, ne glede na narodnost.

Ceškoslovaški poslanik Jan Masaryk, ki se je zadnje dni mudil v Pragi, kjer mu je zunanji minister dr. Krofta izročil posebno spomenico za angleško vlado, se je sredi vrnil v London. Danes dopolnje je bil pri Halifaxu in mu izročil spomenico, v kateri češkoslovaška vlada pojasnjuje svoje stališče napram zahtevam sudetskih Nemcev in vobče do položaja, ki je nastal po priključitvi Avstrije k Nemčiji. V spomenici so navedeni tudi vsi ukrepi, ki jih namerava češkoslovaška vlada v najkrajšem času izdati za likvidacijo sudetsko-nemškega problema. Angleški zunanji minister je pozval v London tudi angleškega poslanika v Pragi Newtona, da mu poroča o razmerah in razdalji dogodkih v Češkoslovaški.

Ruščina — vsehrzavni jezik v Rusiji

Moskva, 26. aprila. b. Po sovjetski ustavi, tako sedanj, kakor prejšnji, so vsi državljani sovjetskih republik pred zakonom enaki ne glede na njihovo narodnost in raso. Po ustavi je tudi vsem državljanom zagotovljena popolna jezikovna enakopravnost. Vlada je celo narodna učenjakom, naj izdelajo slovnice in abecede za vse narode v Rusiji. Načelo o teoretični enakopravnosti vseh jezikov je teoretično izvedeno do oskrbnosti, toda ruščina je navzile temu ostala državni jezik.

Veliko pozornost je s tega vidika zbudil v vseh tujakih domaćih in inozemskih krogih članek uradnega organa sovjetske vlade »Izvestija«, ki pišejo o pomenu ruskega jezika za sovjetski socialistični družbo. List naprej ugotavlja, da ruški jezik s polno pravico lahko imenuje »veliki jezik«, ki ima neizpovedno pasivno izražje, ogromno in krasno literaturo ter spede med najbolj razširjenimi jeziki na svetu. Ruški jezik pa ima veliko vlogo tudi kot sredstvo in orodje socialne kulture, saj so v ruškem jeziku

pisali svoja dela tudi Lenin, Stalin in vsi sovjetski pisatelji in pesniki. Vsi narodi Sovjetske unije spoštujejo in cenijo ruski narod in njegovo bogato kulturo. Zato čutijo vsa potreba po znanju ruskega jezika. V tem gotovo ni nič slabega. Naproti, vse to dokazuje, da je prenehal nekdanji odpor proti ruskemu jeziku, ki so ga nekateri posebni agenti širili med ruskimimi narodi. List napeda končno trokriste in baharimovce, ki so bili proti temu, da bi se ruški jezik širil v nekaterih sovjetskih republikah. S tako miselnostjo zahteva organ sovjetske vlade, se mora sedaj čimprej likvidirati. V vse soše unije naj se takoj uvede ruški jezik, ker ne more brez nj govora znanja nihče napredovati. Tako se zdi, da je volja Stalina, na bi ruški jezik postal državni jezik v vsej uniji ne glede na določbo o jezikovni enakopravnosti v ustavi, kajti ta enakopravnost naj velja odtlej samo glede materine ali maternih jezikov, katere znanje pa se mora dopolniti z znanjem ruskega jezika.

Paets — novi prezident Estonske

Talin, 26. aprila. b. Pri nedeljskih predsedniških volitvah je bil z 219 glasovi proti 19 glasovim izvoljen za prezidenta estonske republike Konstantin Paets. Paets je že prevzel državne posle in položil svečano prisego.

Knez Starhemberg in hitlerizem

Pariz, 26. aprila. o. »Pariser Tageszeitung« poroča, da je knez Starhemberg, bivši vodja avstrijskih najvermočev, podal zastopnikom nemških narodnih socialistov vdanostno izjavo, se odrekal svojemu pokretu ter prejšnjemu avstrijskemu režimu. S tem si je omogočil povratek v Avstrijo. Knez Starhemberg je poslal Hitlerju tudi posebno pismo, v katerem se je podredil narodnemu socializmu in odpovedal dr. Schuschniggu.

Prav tako se je bivši državni tajnik za zunanje zadeve Guido Schmidt pomiril z narodnim socializmom. Kneht zatrjuje, mu bo na Dunaju poverjeno vodilno mesto v avstrijski industriji.

Tudi Švica se borožuje

Bern, 26. aprila. AA. (DNB) Zvezni svet bo predložil zakonodajni zbornici načrt o cel vrsti ukrepov, ki bi jih bilo treba podvzeti v interesu državne obrambe. Po tem načrtu bo imenoval zvezni svet generala za primer mobilizacije. Dodaj je bila ta funkcija poverjena zvezni skupščini. Z omenjenim načrtom se tudi podaljšujejo vojaške vaje na tri tedne, nazadnje pa načrt predvideva tudi vsoto 41 milijonov frankov iz vojnega posojila, ki so bo uporabila za nabavo vojaškega materiala.

Židovski problem na Madžarskem

Budimpešta, 26. aprila. v. Pravosodni minister Mikecz je izjavil novinarjem, da ne more biti niti govora o umiku ali izpremembi predloženega zakona o židih, o katerem bo prihodnji teden začela razpravljati poslanska zbornica. Po sprejetju tega zakona bo vlada v roku treh mesecev izdala vse potrebne ukrepe za dokončanje rešitve židovskega problema na Madžarskem.

Pod aprilskim snežom

Ljubljana, 26. aprila
V vremenski kroniki bo letošnja zima zabetežena med tiste, ki so prinesle razum pokrajinam Evrope vse stopnje svoje muhavosti. Znano je, da vladna naša, izredno razčlenjena celino sočasno lahko nenavadno različno vreme. Sklepati na ostrino ali milino dogajanja pod nebom v hladnem, nestanovitnem zimskem času, edinole po krajevnih vremenskih prilikah, je povsem zgrešeno.

V celoletnem pogledu se je letošnja evropska zima po letu 1929 najostreje uveljavila. Čeprav se mrzli val v južnejših naših širinah ni tako ostro zastiral kakor drugod, je vendar bilo mraza dovolj za rekordno mero po vrsti mrazov. Hujše je bilo drugod, kjer so tičali v kleščah netopirskih zime še takrat, ko smo se na našem jugu skoro sedem tednov kopali v toplem zgodnjem pomladnem soncu.

Po prvi mrzli polovici zime je na jugu Evrope zasidrani anticiklon lepega vremena že sprijaznil ljudi z radostnim upanjem, da je mraza konec in pomlad je silila v deželo vsak dan vidneje. Medtem smo pa čitali od drugod žalostna poročila o viharjem vremenu z dežjem in snežnimi meteži, ki

so posebno v vzhodnem delu Balkana, v Rumuniji in Turčiji na debelo prekrili zemljo. Pritisnil je iznova mraz in po prvem zimskem rekordu, ko je tamkaj živo srebro zlezlo do 30 in še več stopinj pod ničlo, je vklečila dežele za dolgo časa znova ostra zima. Sledilo je dolgotrajno deževje in poudarjeno — pomladna setev se je zakasnila.

Pri nas je medtem v varnem zatišju, pod vplivom toplega sonca raslo zelenje iz tal. V nemirnem ozračju so vse naokrog brile mrzle sape, hladni val tečajnega zraka je večkrat vdrl do Karpatov in Alp. Do nas ni mogel vsa narava se je prilagodila varljivim pomladnim vetrovom, ki so vlekli od morja. Zato je bil nenadni preokret, ki je pred zimskimi nevšečnostmi dolgo obvarovane južne kraje zagrabil v svoj ples, povzročil na zelenju in cvetju toliko škode. V naše doline je legel hlad! Pritisnila je slana in ostra burja je iz zasneženih balkanskih planin prinašala mrzli zrak, da smo se naenkrat spet znašli v zimi. Hlad je bil po dolgotrajnem toplem vremenu tembolj občutljiv in naši kraji, ki so bili mesece obvarovani pred zimskim pohodom, trpe baš zdaj največ pred njim.

Debel sneg, ki je legel na planine v vsem jadranskem zaledju povzroča, da se mrzli zrak nad njimi razliva po okoličih. Ob vsakem deževju se v njihovem področju ponuja sneg. Na naše planine je legel nov sneg že pred dnevi, debel snežni plašč pokriva višje lege. Nad eno četrtino naših krajev je težko prizadetih po snegu, saj prebiva v višinah nad 400 m preko 300.000 naših ljudi. Najrodovitnejše ploskve, sadovnjake in velik del vinogradov v legah izpod 400 m je precej požgala strupena slana. Temperature blizu ničle prinašajo škodo tako drejstvu kakor poljskim posevkom. Še večja je skrb, kaj bo z letino v nadaljnjih tednih, ko bo iz zasneženih planin silil še v maju mrzli zrak v doline in povzročal še v mesecu smarnic in kukavice v jasnih nočeh slano in pozebo.

Pomladi sneg sam na sebi ni toliko škodljiv, prinaša pa v večji meri nevarnost za dreve. Neredkokrat se je že primerilo, da je težak sneg še v maju lomil veje in uničil zgodnje cvetje. Ker je prav teta pritisnil aprilov sneg po času, ko se je zemlja že prilagodila pomladnemu vremenu, bo škoda, ki jo bodo utrneli naši posevki in nasadi, tem večja.

Velik uspeh koncerta bolgarskih učiteljic Polna dvorana je navdušeno pozdravljala drage gostje

Ljubljana, 26. aprila
Snočni koncert pevskega zbora bolgarskih učiteljic iz Sofije je imel nenavadno lep zunanji uspeh. Velika filharmonična dvorana je bila razprodana. Posebno številno je bilo zastopano ljubljansko in okoliško učiteljstvo, a tudi velik del običajnega koncertnega občinstva je zvalila prireditel mlađega pevskega zbora iz bratske Bolgarije. Navzoči so bili nekateri predstavitelji državnih, avtonomnih in vojaških oblasti, vodilni funkcionarji učiteljske organizacije, ki je izvedla priprave za to prireditev, dalje mnogi tukajšnji bolgarofili s predsednikom JB lige g. rav. Pustoslavskom na čelu. Izmed ostalih odličnih gostov je bilo posebno opaziti navzočnost češkoslov. konzula g. Miňovskega z gospo.

Ko so članice zbora stopile v dvorano, jih je pozdravljalo burno ploskanje, ki je trajalo toliko časa, dokler se niso izvrstile v slikovito skupino, ki je zavzela ves podij. Pevske so bile oblečene v etnotno narodno nošo. Dirigent Krum Bojadžiev mlad, na prvi pogled odločen in bister pevovodja, je brž zavzel svoje mesto in zadelala je jugoslovanska državna himna, ki ji je sledila bolgarska »Sumi Marica«. Že to petje je pokazalo, da razpolaga sofijski zbor z levinim in dobro šolanimi glasovi. Nato je zbor izvajal koncertni program, ki se je le delno ujemal z natisnje-

nim sporedom. Tako je poleg raznih bolgarskih večidel na narodni melos ali na vzhodno cerkveno petje se naslanjajoči pesmi zapei Adamčeve »Drejniško« s takim uspehom, da jo je bil moral ponoviti. Prav tako Mokranjevo »Uranila devojka« izmed bolgarskih je dosegla podoben uspeh. Dedečkova »Hej, dčiki« Po prvem odmoru so zbor pozdravile deputacije Pevskega zbora JNU slov. ženskih društev z gospo Govekarjevo in dr. ki so mu izročile vence, šopke in darila. Občinstvo je pri tem prirejalo burne ovacije. Bolgariji in Bollearom Dirigent Krum Bojadžiev solistka ga Kristina Koleva in ves zbor so bili tudi pri nadaljnjih točkah deležni navdušenega priznanja. Ob koncu so morali nekaj točk dodati, med njimi so v zahvalo ponovili »Rodno pesem«. Ko so za zaključek zapeli »Hei Slovan«, se jim je pridružila vsa dvorana.

Koncert je bil tako lepa manifestacija jugoslov. bolgarske vzajemnosti, da bi si takih še želeli zlasti v teh motnih časih, ko se zopet očlašajo stara protislovanska gesla. Koncert na je obenem izročal da v mladem pevskem boru sofijskih učteljic dobivajo Bolgari nov pevski zbor, ki utegne postati čisto se bo še nadalje razvijal pod dobrim vodstvom eden izmed reprezentativnih »borov bolgarske« elache. Zboru želimo še mnogo takih uspehov kakor ga je doživel snoči v Ljubljani!

Tragedija Ivanke Končanove iz Tomačevega V bolnišnici je podlegla, moža pa so zaprli

Ljubljana, 26. aprila
Ivanka Končanova, žrtev rodbinske tragedije Tomačevega, je davi kljub najskrbnejši negi zdravnikov na kirurškem oddelku podlegla poškodbam. Kakor kaže zdravniški izvid, jo je mož pobil v navalu divje besnosti. S sekuro ji je zadal sedem težkih ran, skoraj vsakokrat je udaril v ostriho. Da se ugotove podrobnosti njene smrti, je sodišče za danes popoldne odredilo obdukcijo.

Franceta Končana, moža, ki je na tako strahotno način ženo spraval s poti in ugonobil sebe in družino, so ježenski orožniki včeraj prepeljali v zapore ljubljanskega okrožnega sodišča. Državno tožilstvo je proti niemu že predlagalo uvedbo kazenskega postopanja zaradi umora. Preiskava je poverjena sodniku Ljuzetu Piškurju, ki se je takoj odpravil na kraj zločina, da opravi lokalni ogled in ugotovi dejanski stan. Vsa znamenja pa kažejo, da je Franceta Končan eden izmed onih izgubljenih ljudi, ki jih je tako žalostno izmislil današnji čas. Na Tomačevem ima

edno posestvece, ki je skromno preživljalo družino z dvema otrokoma. Žena je bila izredno skrbna in marljiva, hodila je v tobačno tovarno in zaslužila, da je lahko še svetega naštetega sina študiral na tehnični v Brnu. Mož je bil pri hiši tisti, ki skorajda ni podpiral vogala. Čeprav bi se dalo živeti od donosa zemlje in ženinega zaslužka, je rad zahajal v Ljubljano in prosil, a kar je nabrahl je potem po vinotočih pogabl. Pri takšnem načinu življenja kajpak ni moglo biti kaj prida, soglesta pri hiši in prepripi so se vrstili iz dneva v dan.

Franceta Končan napravlja vtis desperatnega, zmedenega človeka, ki si je brez kda ve kaj vesti naložil krivavo dejanje na rame. Ko so ga pri aretaciji povpraševali, zakaj je to storil, je skomignil z rameni in odgovarjal, da sam ne vé. Pred leti ga je zadel kap in od takrat je živčno bolehal, da se je moral deli časa zdraviti tudi na onazovalnem oddelku. Ko je bil nizev zločin odkrit, so naprej poiskali storilca. Našli so ga v kleti, kjer je bil

drohno vrv pričvrstil na kavelj in si je zadržni okoli vratu. Bil je že brez zavesti, a ko so ga sneli, se je kmalu predramil. Zdal bodi ženo zagreblil, mož bo dal odgovor, pred sodniki dvor nesrečnih strok na stoji pred prazno cesto v življenje.

Zlata poroka mojstra Francet Hauptmana

Smartno pri Liti 26. aprila
Ugledni šmarnski mojster in posestnik France Hauptman je te dni v ožiem domačem krogu praznoval zlato poroko. Da pol stoletja je že minilo, odkar je povedel pred oltar po srcu in lepoti izbrano zvesto družico Marijo, hčerko kovaškega mojstra Čoša, ko ji je bilo 22 let, zemu pa 29. Prerokovanje, da bo v zakonu vladalo zadovoljstvo, so bila lahko upravičena, če si le poznal značajnost prikupega para.

Z vzorno pridnostjo je mladima zakoncema uspelo pred 40 leti kupiti lastno domačijo. S kupnjo je bilo zvezano čudno naključje. Starejši Šmarčani se pomnijo pa daria Paerza, ki je bil po rodu iz Kočevja. Mož, ki je vselej nosil visok cilindar, se je vozil napreč v mahnem vozičku spletenem iz šibov. Dan za dnem je po ganjal po cestah svoje pridne kljuse. Ne koč pa je v Cerkovniku zavozil na močvirnat zemljo, pričel se je vdirati konj in voz, in to je gospoda padarja tako prestrašilo, da sploh ni upal stopiti iz voza. Iz mučnega položaja ga je rešil France Hauptman, ki je moža konja in voziček spravil na varno. Ko se je kmalu na to Paerz izselil iz hiše na Pungartu, jo je prodal v zahvalo svojemu rešitelju.

Sicer pa se je France Hauptman večkrat izkazal kot reševalec, ki zna tvegati življenje. Nekaj dni pred njegovo poroko je bila v Smartnem velika poveljena. Otroci so na mostu opazovali, kaj vse odnaša voda s seboj. Seveda so se prerivali in pri tem je pobel Rudoj, sinček obitnika Luvana v silno naraslo vodo, ki je z njim drevila. Ljudje so ga hoteli reševati, a vsak reševalec se je komaj sam s pomočjo drugih rešil iz valov. Ko je otroka odneslo že kakih 300 m daleč, se je pogabl za njim France Hauptman. Z vsem naporom in s pomočjo drugih se mu je posrečilo rešiti

Kino Union — Tel. 22-21

Danes neprekinjeno zadnjikrat!
Ob 16., 19.15 in 21.15 uri

HANS MOSER v politični satiri
**MOJ SIN,
GOSPOD MINISTER**

jemal iz celega, z obema rokama... Bil je silen potep in veličasten krok... Tam v Moskvi je restavrant »Zimniji sad« — ogromen etablisma, pokrit s steklom, v njem rasto zaresna drevesa in vse je kakor v prirodi... Tam je vitez Fjodor sedel vso noč in popil neteto kupic vodke in drug h krepkih napitkov, popil marsikakšno butliko francoskega šampanjca in tudi burgundca ni zametal... Potem ob rani zori je priredil brezplačen koncert in zapel vse staroslavne ciganske romane — ono od »oči čornija, oči tjomnija« i prekrasnja« in ono od »jamščik« i »jamščik ne goni loščaj...« Tudi vse soldaške ne goni bile znane in rad jih je vpletal med dobro staro kapljo... Ko pa je prišla naslednji dan spet ura dolžnosti, se je težko obremenjen zavallil v izvoščka — lihača in jo odkuril v opero — v Balšoi teater... A »carski pievec« jo je po predstavi spet ubral v »Zimniji sad« in spet so napitki krepčali izsušeno grlo in bistrili duha...

Vsa revolucija, veliki metež — vse je bilo za Šaljapina — mak! Tudi ob novih prilikah ni izgubil na slovesu in postal je »prvi narodni pievec«... A njegova neugnanost — njegov način življenja je bil drag in razkošen... Za obilo žena je moral skrbeti in še za več otrok od njega spočetih... Tako se je premaknil v deželo dolarjev in postal poleg najslavnejšega basista tudi najboljši plačan — pevec, katerega honorarji od enega večera so presrgali vse dosedanje predstave o plačilu... Vendar — bogatel ni...! Denar je bil zani vselej okrogel... Saj to tudi ni bilo zanj važno! Važno je bilo, da si je ohranil naziv sivim lasem in volni v ušesih — mladost srce in mladeniški zanos...

Ko je nastopil pred desetimi leti prvič in obenem tudi zadnjič v dunajski državni operi je prvi večer osramotil dirigenta

sebe in funta iz valov. Oblastvo mu je naznalo 13 godnarijev priznanja, sedanjí mestni uradnik in vodja narodnega delavstva g. Rudolf Luvan v Ljubljani pa mu trajno dolguje zahvalo, da je živ in zdrav.

Pri številnih požarih je France Hauptman pokazal velik pogum. 50 let je že gasilec, bil je soustanovitelj društva, zato si pač zasluži križec, ki ga bo te dni pridružil sličnima odlikovanjema za 25-letnico in za 40-letnico članstva. In ti si edini še tukaj ostale. — nam zapoje France Haupt-

man, kajti pomrl so že vsi drugi, ki so pod vodstvom nadučitelja Alešiča pred 50 leti ustanovili gasilsko četo. Takisto mineva 50 let, odkar je France Hauptman pomagal ustanovljati pevsko društvo »Zvon«, v katerem je dolgo izorno basiral pod vodstvom nepozabnega učitelja in skladatelja Ivana Bartla, ki je poleg petja poučeval prvi tamburaški zbor. France je vzorno vzgojil tri sinove in tri hčerke. Dovipnemu staremu dobričinu želimo poleg domačinov, da bi še dolgo užival zlato jesen življenja.

Jože Rože aretiran kot ravnatelj Privredne in zdravstvene zadruge v Mariboru

Maribor, 26. aprila.
Maribor ima zopet svojo senzacijo. Tukajšnja policija je namreč aretirala znane ravnatelja tukajšnje »Privredne in zdravstvene zadruge za vzajemno pomaganje r z z v Mariboru« in »Glavne privredne zadruge glavno poverjenišvo za Maribor« Jožeta Rožeta. Obe zadruzi sta imeli svoje poslovne prostore v prvem nadstropju v Tattenbachovi ulici 2.

Niti pare v blagajni

Kakor smo že poročali, je bil Jože Rože nedavno zaradi ponarejanja uračn h listin obsojen pred okrožnim sodiščem na 14 mesecev strogega zapor. To in pa druge stvari so dale povod banski upravi, da je že pred dnevi sporočila mariborski policiji, naj stori pri merne ukrepe, da se razčisti zadeva poslovanja omenjenih zadrug, saj so oblastva že del časa sumila, da se poslovanje obeh zadrug ne vrši v skladu z zadrugnimi pravili. Na ponedeljkovem občnem zboru »Privredne zadruge«, ki je bil v poslovnih prostorih v Tattenbachovi ulici pa je predsedujoči ravnatelj Jože Rože izrazil nekatere hude očitke nasproti mariborskemu sodišču v zvezi z njegovo nedavno obsodo. Navzočim zadrugarjem je v okviru svojega poročila predložil poslovanje v najsvežjših barvah. Občni zbor pa je imel neprčakovano zaključek, ko so se pojavili v prostorih zadruge organi policije ki so Rožeta aretirali. Danes dopoldne ob 10 uri so zapečatili prostore zadruge v Tattenbachovi ulici. Vest o teh dogodkih se je brž raznesla po Mariboru in je zbudila največje zanimanje, saj je Jože Rože v Mariboru in okolici zelo znan po svojih številnih opravkih s sodiščem.

Ko so policijski organi danes dopoldne okrog 10 stopili v lepo opremljene prostore prvega nadstropja hiše, kjer ima za-

druga pet sob, so bili vsi navzoči prepadeni. Ko so policijski organi v pisarni, v kateri je šes ženskih pisarniških moči, predložili uradni nalog, je vodja izjavil, da nima zadruge niti pare gotovine. Policija je nato preiskala vse prostore ter našla samo nekaj knjig, toda nobene gotovine. Zadruga je imela le pri podružnici Poštne hranilnice okrog 9000 din na dobre in to je bil ves denar, s katerim je razpolagala. Pač pa so našli še dve hranilni knjižici na ime neke kmetice iz ptujske okolice z vlogo 500 din.

Jože Rože na begu

Okrog 11 dopoldne je policijski stražnik odvedel aretirane ravnatelja Jožeta Rožeta na predstojništvo policije na Slomškovem trgu k zaslišanju. Tu je bil Jože Rože močno agleden in je ostro zavračal vse očitke glode prevare. Po zaslišanju je moral spet nazaj v policijske zapore. Do Glavnega trga je stopal pred stražnikom, a ko je prispel do vogala Gosposke ulice, jo je jedrno ubral v beg in začel teči čez Glavni trg proti Koroski cesti. Stražnik, mlad in urnih nog, jo je kajpada ubral za ravnateljem in ga dohitel še na Koroski cesti in ga trdo prijel. Nato ga je zvezal in odvedel v policijski zapor. Dogodek je seveda vzbudil veliko pozornost v vsem Mariboru in mnogo pikrih opazk. Danes ob 17.30 je policija oddala Jožeta Rožeta v zapore mariborskega okrožnega sodišča, kamor sta vklejenega odvedla dva stražnika.

Policija domneva, da je hotel Rože pobegniti, ker se je bal, da bo moral v kratkem nastopiti 14mesečno zaporno kazen, o čemer smo nedavno poročali. Poleg tega ga čaka kazen zaradi obrekovala sodišča in sodnikov ter zaradi najnovejše afe pri Privredni zadrugi. Privredna in zdravstvena zadruga za vzajemno pomaganje je registrirana zadruga z omejeno zavezo v Mariboru in je poslovala po vzorcu Kmetijske eksportne zadruge. Njeno zavarovanje je znašalo nad 6 milijonov din, za katero ni kritja.

Občni zbor s samokresi

Druga zadruga, ki jo je ravno tako vodil ravnatelj Rože, in sicer Privredna zadruga, glavno poverjenišvo Maribor, pa dejansko ni obstojala. Ustanovljena je bila z namenom, da lahko posluje v primeru, če bi bila Privredna in zdravstvena zadruga za vzajemno pomaganje razpuščena. Dosedanja preiskava je pokazala, da so bili posli te zadruge protizakoniti. Ravnatelj Josip Rože sicer formalno ni prejemal nobene plače in ta tudi ni v knjigah izkazana, pač pa si je dal izplačevati visoke potnine, čeprav ni potoval. Tudi je osumljen, da je ponarejal razne listine, s pomočjo katerih si je prilaščal denar. Za koliko je oškodoval zadrugo, ni znano. Zadrugino poslovanje bo pregledala posebna sodna komisija. Za mentaliteto, ki je vladala v nekaterih krogih Privredne in zdravstvene zadruge v zadnjem času, je značilno obeležje občnega zbora, ki je bil v ponedeljek 25. t. m. K občnemu zboru so namreč prišli nekateri zadrugarji, samokresi. Zadrugarji so iznesli na občnem zboru takr hude očitke proti ravnatelju Rožetu, da so se bali, da jih bo nanadel, ker je precej nasilen in so se za vsak primer oborožili. Jože Rože je bil sicer res besen, toda do deanskega sponada ni prišlo, pač pa je bil končni rezultat ta, da je bil Jože Rože aretiran.

Mislite v teh dneh na CMD
in darujte za njen sklad!

Ost: Veliki brezdomec

(Skoraj nekrolog)

Pa se je spet enkrat zahotelo Velikemu Gospodarju, da je poklical k sebi enega svojih blodnih hlapcev, nemirnega pregnanca in silnega tvorca pesmi in zvokov — Fjodorja Šaljapina... Vse te dni mi vest ne da miru, neprestano mi uhajajo misli v Rusijo in kaže se mi, da bi ostalo vse kot neporavnan račun, ako bi ne napisal tet vrstice.

Tam, kjer so stepe brezmejne, kjer so reke ogromni veletoki, kjer otočno plove pod noč pesem bosjaka, tam se je Šaljapin rodil... V njem, po vsej njegovi poti, v vsej njegovi usodi je bila zapopadena ta brezmejnost njegove Domovine, katere nikoli in nikjer ni zatjil, — je pravzaprav zatajiti niti mogel ni...

Iz sinka siromašnega uradnička je postal cerkveni pevec... In ko so v njegovem rojstnem kraju zaigrali potujoči glumci in jih je mladi doigln gledal, tedaj je postal njegovih bodočih potov zemljevid že jase. — Postal je dramski igralec, čudovišče, strah in trepet vseh ravnateljev, pošastna mora kolegov... Zanj ni bila nobena vloga premašna, nobena avantura preveč drzna. Ob premierah novih del, kjer ni imel vloge se je po prvem dejanju potuhnjeno pojavil pred zastorjem in predstavljal »odsotnega avtorja«. Ako je avtor kasneje res prišel je bil skandal gotov in Šaljapin je bil spet brez angažmaja. A ne samo to! V tistih časih svoje dramske tvorbe se ni ukvarjal samo s igranjem, ne, tudi vsa druga stranska polja gledališke umetnosti je skušal obhoditi... Izumil je posebno šminko — bila je zanič in se je na licu stajala in je pretvorila masko v spako. Izumil je nove vrste lasulj iz svilenih niti... Pri temperamentnej-

šem igranju so nitke izpadale in uspeh je bil sevé porazen — v velikansko veselje publike ki je gledala tako nenavadno metamorfozo... Oh, to pa še dolgo ni vse! Akter Fjodor, strah vseh direktorjev, je bil sposoben še vseh drugih zadev... Pa je imel kot dolgin v nekem komadu vlogo rablja. Grdega brezsrčnega rablja, ki ima dolžnost odsekati nekomu butico... In rabelj sam, da je njegova krutost še bolj podčrtana, je bil on, ki je siromaka po nedolžnem ovadil. Tisti rabelj torej je bil, kakor lepo pravimo pravi satan in Fjodor ga je imel kreirati... V poslednjem aktu se ima sodba izvršiti že stoj grešnik z upognjeno glavo ob tnalu, že dvigne strašni rabelj sekuro — še trenutek in vse bo končano... Tu se rabelj naenkrat zdrzne, vrže sekuro daleč proč tja za kulise stopi naprej tik pred rampo in izjavi: »Ne, gospoda ne morem mu odbiti glave, kajti jaz sam sem ga ovadil in on je nedolžen!...« Solze zalijejo krvnika in brido obtožuje pred občinstvom samega sebe... Seveda pade zastor — spet je skandal popoln in Fjodor stoji na cesti brez angažmaja... A to je bila njegova poslednja vloga v drami.

Prestopil je v kraljestvo zvokov in zvok ga je zanesel do največjih višin in uspehov... Vse tisto posebno, kar je prinesel s seboj kot bivši dramski igralec, mu je bilo koristno, in razvil se je v operi kot pevec prav posebnih lastnosti. Njegova pesem je bila drama, je bilo doživetje, je bil smeh in vrisk je bila grenka solza in jekel sarkazem... Tako je na svoji razvojni poti in poznejši karieri pustil ob strani vse »občutke in ostal je tudi kot tak sam... Brezmejen »romen« in silen...

A ne samo na poljanah umetnosti je bil Fjodor Šaljapin neugnan in večno mlad — o ne, tudi življenje je grabil in

Domače vesti

Kaj je avtomobil

V času, ko si naši merodajni krogi belijo glave s tem, kako bi čim bolj dvignili tujski promet v Sloveniji in čeli državi ter pritegnili k nam tudi čim več tujih turistov z avtomobili, objavlja glasilo Vzajemne zavarovalnice v Ljubljani »Naša moč« naslednja duhovita razmišljanja o avtomobilu:

»Kaj je avtomobil? — Avtomobil je: Stroj za pokončevanje naših cest. Stroj za gaženje ljudi, gosti in kokoši. Priprava za oviranje cestnega prometa. Mora za zavarovalnice. Požiralac avtomobilov. Pečenka za davkarje. Vir dohodkov za zdravniške in kazenske zagovornike. Naprava za kaljenje nočnega mira. Aparat za plašenje konj. Tihi družabnik pogrebnega zavoda.«

List izhaja, kakor zatrjuje v 105.000 izvodih O posledicah takega opisovanja avtomobila med našim ljudstvom bi vedeli povedati marsikatero veselo in tragično storijo. Zdjaj vsaj vemo, zakaj se tudi pri nas dogaja, da leti kamenje na avtomobile in da jih obmetava naše dobro ljudstvo s blatom. Radovedni smo le, kaj pravi k takemu pisanju. Zadržana gospodarska banka kot lastnica blejskega Park hotela, ki tako željno pričakuje gostov z avtomobilom.

Harris tweed

ročno tkano 110.—
75 cm širine

za sportne obleke za gospode in za damske kostume

Sportni fresko

150 cm šir. 170.—
v izrazitih novih barvah

Manufaktura
SOUVAN
MESTNI TRG 24.

* Oblednica smrti polkovnika Ivana Rojnika. Danes mine leto dni, odkar spava večni sen na braslovškem pokopališču polkovnik Ivan Rojnik. Svoj pokoj je užival v Ljubljani, kjer ga je komaj 53 let starega začela ikap. Njegova nenadna smrt je globoko užalostila pokojnikove dvojce, kakor tudi širok krog njegovih prijateljev v Savinjski dolini in izven nje. Pokojnik je izviral iz znane narodne hiše Rojnikovih v Spodnjih Gorah. Njegov danes še živeči oče je bil mnoga leta župan v Braslovčah in je kot napredni delovalec pri vseh narodnih in kulturnih ustanovah. V istem duhu sta roditelja vzgojila vse svoje otroke, posebno sta ljubila tretjega sina Ivana, katerega sta poslala na celjsko gimnazijo. Po maturi se je Ivan odločil za vojaški stan. V tem pogledu je nanj vplival takratni lastnik baron Haupt. Ivan je dunajsko kadetno oddelno dovršil. Kot častnik je moral zaradi narodne zavestnosti prestopiti marsikatero trpko. Potovalec je iz kraja v kraj kakor deseti brat. Kjerkoli pa je služboval, si je na mah pridobil črna voljakov. V svetovni vojni je bil angel varuh marsikateremu Slovencu in Hrvatcu. Po srečni vrnitvi iz svetovne vojne je z drugimi odhiti na Korosko braniti zemljo bratov. Po upokojitvi se je naselil v Ljubljani. V bližini svoje rojstne hiše si je za jeson življenja kupil prijeten dom, katerega na žalost ni užival. Gno no je pokopal vse narodne ustanove in se veseli njihovega napredka. Njegove psi so kmalu mnoga jugoslovanska in tuja odlikovanja, vendar ga je najlepše odlikovala ljubljana in rojstna zemlja. Naj boljši Ivan v njej naravno in sladko spava vsi večni sen!

Pri letevosti črevesja, črevesnem karjarju, obolenju danko, odstranitvi naravnih »Franz-Josefovih« gredic, zapoko dolnih organov dobro in naglo. Monogotne izkušnje uče, da uporaba »Franz-Josefov« vode odlično regulira funkcije črevesja.

* Praznik uglečnega Ljubljancina na Dolenskem. Znan novinar, dentis, g. Filip Ogrič se je v nedeljo znanil v Abrahimovem naravnem domu je iz Ljubljane, ker se je želel pri pokonem dentistu šoliti, nato je hvalil take časa v Istri, a leta 1912 se je za stalno naselil v Novem mestu. Njegov zobni atelje je kmalu zaslovel, po vsej Dolenski, razen tega pa se je g. Ogrič zdel tudi živahno udeleževati v javnem življenju. Vidi let je predsedoval stanovski organizaciji, obrtnemu društvu je bil ustanovitelj, dolgoletni predsednik in zdaj častni predsednik, bil je novomeški podžupan, v odboru Mestne hranilnice je bil celo vrsto let, etreška družina šteje dolgoletnega predsednika med svoje častne člane, takisto gasilno društvo. Je predsednik cenurnega odbora Znanstvene banke in član nadzornega odbora pivovarne v Laškem. Najstarejši dolenski kegljaški klub »Planka« pa vrsta korporacij in socialnih ustanov ga šteje med svoje zveste prijatelje. Za napredek Dolenske se je že mnogokrat zavzel. Kot vzoren narodnjak in naprednjak uživa g. Filip Ogrič neomejen ugled. Pridružujemo se čestitkam številnih prijateljev!

* Proslava praznika dela v Borovu. Tudi letos bo 6. maja trdka Bat'a v Borovu slovesno proslavila praznik dela. Ta dan se bo zbralo v Borovu do 30.000 oseb iz vse države. Najvažnejši dogodek tega lepega praznika lo posvečitev nove šole kralja Petra II. ki spada po svoji zunanosti in ureditvi med najlepše šole v državi. S proslavo bodo združene najrazličnejše sportne prireditve, med njimi kolesarska dirka Beograd — Borovo in prvič v Jugoslaviji nogometna tekma, pri kateri bodo tekmovali žene. Kakor vsako leto, se bodo tudi letos delavnice izpremenile v velike jedilnice, v katerih bo obedovalo kakih 12.000 oseb.

Velika dobrodelna prodaja društva

* Knežinja Zorka. Pod visokim pokroviteljstvom Nj. Vel. kraljice Marije in častnim predsedstvom Nj. Vis. kneginje Olge prirediteljsko društvo »Knežinja Zorka« s 108 svojimi pododbori v dnevi 8. in 9. maja v slavnostni dvorani Oficirskega doma v Beogradu veliko dobrotno prodajo ročnih, obrtniških in industrijskih proizvodov iz vse naše države. V prireditvi prodaje blagovolijo sodelovati gospa Avgusta soproga dr. Milana Stojadinovića, predsednika vlade, gospa Ljubica, soproga Ljubomira Marića, ministra vojske in mornarice z gospej gg. oficirjev, gospa Dara, soproga Milana Simonovića, ministra pravde, in še mnoge druge gospe. Članicam društvenih pododbrov je odprta četrtinska vozna, ki velja od 5. do 20. maja. Prosimo, da one, ki želijo potovati, pridejo v petek, 29. t. m. ob 17. v damsko sobo kavarnе Emone. Predaja ki bo istočasno z beograjskim veljesejstvom, bo nufila zanimiv pregled in priliko za ugoden nakup našega narodnega blaga. Prosimo iverke in posameznike ki se zanimajo za ta bazar, da se obrnejo pismeno na tajništvo društva »Knežinja Zorka« Ljubljana, Masarykova 19. Ves čisti dobiček gre v korist onim pododbrom katerih odbornice bodo vodile prodajo, stroške pa oni glavni društveni odbor.

* Društvo »Narodni dom« v Zagrebu. priredi v nedeljo 8. maja izlet v Postojnsko jamo. Odhod iz Zagreba ob 7. zjutraj, prihod v Zagreb popoldne istega dne.

Vsi stroški izleta, razen hrane, iznašajo: Za udeležence z legitimacijo za polovično vožnjo na železnici din 129, za ostale din 136 — Prijave se sprejemajo v društvenih prostorih Zagreb. Kraljice Marije ul. 2. dnevno od 10. do 12 in od 16. do 20 ure do zaključno 4. maja. — Istočasno vladno vabimo vsa svoje člane na društveni sestanek, ki bo v sredo 27. t. m. ob 20.30 v društvenih prostorih. Kraljice Marije ul. 3. Na tem sestanku bo razgovor o bodočem društvenem delovanju, predvsem: odsek predavanja, izlet v Postojnsko jamo, izlet v poletnem času, tečaj slovenskega jezika ter literaturo in drugo.

* Zadržana šola v Ljubljani bo obhajala letos v novembru tridesetletnico svojega delovanja. Ravnateljstvo šole namerava izdati pri tej priliki spomenico, v kateri bodo navedeni vsi absolventi šole s pristavkom, pri katerih zadrukah so se posamezniki udeleževali. Zaradi tega se naprošajo vsi absolventi Zadržane šole v Ljubljani, da sporoče ravnateljstvu: 1.) ime in priimek, 2.) rojstni kraj, 3.) sedanjí položaj in bivalje, 4.) leto dovršitve šole, 5.) naslove za drug, pri katerih so sodelovali ali sodelujejo. Komur so znani označeni podatki o kakšnem drugem učencu Zadržane šole v Ljubljani, naj jih pošlje skupno s svojimi. Kdor ne bo poslal navedenih podatkov, to označen, da ni nikjer sodeloval.

Vsled preselitve

ugoden nakup za birmo. 10—15% popusta. — Ure, zlatnina, jedilni pribor pri

A. FUCHS, zlatar
SELENBURGOVA 4.

* Zahteva kmetijskih čebelarjev. V Ljubljani se v nedeljo zborovali čebelarji ljubljanskega sreza. Predsednik Janko Belec je poročal, da je odbor lasti odposlal dve resoluciji za izpolnitev navedbe glede ajdovih pasij. Odbor je sodeloval pri anketi in pri dokazanju ajdovih pasij, zadnji čas pa se je bavil s predlogi k čebelarstvenemu zakonu ter k novi naredbi za prevoz čebel v ajdovo pašo. Odbor se bo po svojih podružnicah trudil za snajenje medonosnih dreves, predvsem alnecij. Podrobnejše poročilo o obnem zboru čebelarjev v Celju je podal g. Kukoli.

14. V. 1933

I. MAJSKI VEČER

Adamič-jazz

* Slovenci radi pomena v veselju družbi, nazdravljamo gostom in godovnikom z zbiravci, ki jih imamo v občini. Starejši so že pozabljeni, mladi, rod jih več ne pozna, zato je prav, da se prišlo na mesel staremu narodnemu nevenu Francu Rusu, da je stare napitnice zapisal in jih za moški zbor preprosto harmoniziral ter izdal v samizvočno. Proslava so izšli 3 zvezdici z 4 napitnicami (bavne, bodimo veseli, živi, živi do neba, Godovnica, ki je v našem kakor smo bili).

* Nova sklaiba. Z. R. K. Prelovec: Pomlad. Mešani zbor z basovskimi solmi na besedlo Mare Tavčarjevo. Poklonjen skladatelju dr. Antonu Schwaba ob njegovi 70-letnici. Zbor bo prvi izvajal Celjski pevski društvo v Celju.

* Zavrta cesta. Sreška načelstvo v Kranju je odredilo do 20. maja zaprta, batovinske ceste Naklo — Kokrica — Senjar ob mostu brez Kokro km 6.081 do km 6.497 za ves vozač promet. Promet se usmeri preko mesta na občinsko cesto, ki veže zaprti bantovinsko cesto od mostu desno z bantovinsko cesto I—3.

* Kje bodo gradili novo splitsko pristanišče. Komisija strokovnjakov, ki je pregledala naša jadranska pristanišča, je odpotovala iz Splita v Zagreb. Pri zagrebški železniški direkciji bo italijanski strokovnjak inž. Cagli, ki je sodeloval v komisiji, pregledal načrte za razširjanje pristanišča, potem pa bo odpotoval v Beograd. Italijanski strokovnjak je protigraditvi severne splitske luke v Poljudu. Po njegovem predlogu naj bi se luka zgradila v vraniškem alu pa v solinskem bazenu. Ta svoj predlog namerava predložiti v Beogradu.

* Ali so živi Hitlerjevi predniki v Koprvnici? Pri pregledu starih krstnih in drugih matičnih knjig v Koprvnici so našli nekajkrat zabeleženo rodbinsko ime Hitler. Navedeni sta Rozalija in Cecilija Hitler, v krstni knjigi pa je z datumom od 25. maja leta 1826. zabeleženo im. Adolf Hitler. Cecilija Hitler je bila njegova mati. Rodbinsko ime Hitler spada med redkejša in bi se dalo sklepati, da je med redkejša in bi se dalo sklepati, da je med redkejša današnjega voditelja Nemcev živel v Koprvnici in da se je potem vrnil v Avstrijo.

* Glavni dobiček zagrebske gasilsko tombola — avtomobil je š vedno spravljen pri gasilski zajednici, ker ni mogoče ugotoviti, kdo ga je zadel. Tombola je bila pred tedni in ko so bile izžrebane številke objavljene po listih, se je javila neka žena kot lastnica glavnega dobitka. Zatrjevala je, da je imela srečko s to številko, a da jo je vrgla v peč, ker je mislila, da ni ničesar zadelo. Vodstvo tombole je sklenilo, da bo spravljen avtomobil do konca aprila. Ker žena nima srečke, s katero bi lahko dokazala, da je avtomobil njena last, bodo glavni dobiček vnovič izžrebali, ali pa ga bodo prodali v korist gasilske organizacije na javni dražbi.

* Nesreča pri delu v gozdu. 20. t. m. se je smrtno ponesrečil pri delu v gozdu Broman Matija, posestnik na Stražišču pri Prevaljah. S hlapcem sta odžagala smreko, ki jo je podrl vihar ogromen stor se je nato prevrnil in oba pritisnil k tlom. Hlapec se je rešil še neroskovan in prklical sosedu, da so pomagali odkopati gospodarja, ki pa je med reševalnim delom izdihnil, ker mu je pani zlomil vrat in hrbtenico. Pogreb ponesrečenega je bil v petek na Prevaljah ob veliki udeležbi prebivalstva iz vse okolice. Vsi znanci občustujejo z nesrečno družino, ki je v teku pol leta izgubila dva gospodarja.

Danes bo mednarodni šahovski turnir zaključen z zabavnim večerom v Kazini.

Ob 18. uri slavnostni občni zbor LSK. — Ob 20.30 uri razglasitev rezultatov turnirja in razdelitev nagrad, nato A k a d e m i j a : »Ena kantata o šahu« in zabava s plesom. Obleka promenadna. Sodeluje vojaška godba.

* Sneg v Liki. V noči od sobote na nedeljo je začelo po vsej Liki močno snežiti in sneži polagoma še zdaj. Stari ljudje pripovedujejo, da je bilo mnogo snega na isti dan leta 1914, a da takrat sneg ni povzročil nobene škode, ker prd njim ni bilo toplejših dni. Letos pa je Lika dobila nov sneg po lepem vremenu in bo zaradi tega škoda velika. Krmo za živino so kmetji porabili že v zimskih mesecih. Zaradi visokega snega imajo vsi vlaki za namude. Zaradi novega snega letos na Jurjevo v Liki ni bilo običajnega veselja.

* Ustavljeno delo na unski železniški progi. Med zimo so morali delo na unski železniški progi prekiniti zaradi hudega mraza, v začetku marca, ko je mraz popustil, pa se je delo obnovilo. Zdaj je delo zaradi visokega snega, ki pokriva celo področje proge od Knina do Kulenavke, spet prekinjeno. Nad Kninom je dosegl sneg višino enega metra.

Iz Ljubliane

u— Zaključek mednarodnega šahovskega turnirja. Danes 27. t. m. bo jubilejni mednarodni turnir ljubljanskega šahovskega kluba oficijno zaključen z zabavnim večerom v veliki kazinski dvorani. Ob 20.30 bo razglaseni turnirski izidi in razdeljene nagrade. Oficijelnemu to sledi zabavni del s mestnim glasbenim sporedom med katerim bo zlasti zanimiva kantata o šahu najmlajša kompozicija klubovega predsednika, prof. Osterca. Na sporedu so še razne šaljive točke, najo pa prosta zabava s plesom ob sodelovanju vojaške godbe. Prireditelji upajo, da se bo občinstvo v enaki meri udeležilo tega večera, kakor je ves čas posečalo turnir.

u— Jugoslovensko nacionalno akademsko društvo Jugoslavija ima v petek 29. t. m. ob 18.15 na univerzi v zborni dvorani svoj ustanovni občni zbor. Jadranaše in akademski somišljeniki vabi k čim večji udeležbi pripravljani odbor.

Kazina

MOSD

Samo 3 dni gostuje v Ljubljani MAGDA SCHNEIDER
v velikem glasbenem filmu iz dunajskega osrja

PRATER KINO MATICA 21-24

Iz Celja

u— Občinska organizacija JNS za mesto Celje bo imela občni zbor drevi ob 20. v Celjskem domu. Na dnevnem redu sta med drugim potrdili predeedstva in narodnega poslanca g. Ivana Prekorskega ter volitve. Vse članstvo je vabljeno, da se zbora zanesljivo udeleži. Posebna vabila se ne razpošiljajo.

Kino Union. Danes film »Devetnajstletna«.
u— Petarda mu je eksplodirala v žepu. V soboto je eksplodirala 33-letnemu rudarju Alojzu Kirnu v Hrastniku petarda, ki jo je imel v levem žepu suknjaka. Petarda ga je močno poškodovala po roburh. Kirn se zdravi v celjski bolnišnici.

KINO METROPOL. Danes »NAJLEPŠI DNEVIC« (Simone Simon).

u— Pegreb Josipa Ferka, ki se je smrtno ponesrečil nad Hudčevim grabnom, bo danes ob 16. na mestnem pokopališču v Celju.

u— Ribarske knjižice. Voljavne so samo ribarske knjižice, ki so žigosane z rdečim žigom banske uprave. Lastniki ribarskih knjižic, izdanih za l. 1933, ki so pravilno kolokovane, naj te knjižice vrnejo zaradi žigosanja, lastniki ribarskih knjižic, izdanih za l. 1933, brez take oznake od predika podaljšanih, pa zaradi zamenjave z žigosanimi.

u— Žrtve kolešarja. V nedeljo je neki kolešar v Prešernovi ulici podrl 15-letnega rudarjevega sina Edvarda Praznika iz Celja na tla in mu zlomil levo roko. Ponesrečenca so oddali v bolnišnico.

Iz Maribora

u— Ukinitve nemškega obmejnega komisarjata v Mariboru? Včeraj so se po Mariboru raznesle govorice, da bo nemški obmejni komisarjat v Mariboru z vsemi oddelki ukiniten in da bo premeščen v Lipnico. Na pristojnem mestu zanikajo osnovanost te govorice.

u— Kulturne novice. V gledališču je v soboto gostovanje V. Janka v »Trubadarju«. — Jutri v četrtki je v Umetniškem klubu (Aljaževa soba pri Orlu) predavanje matičnega ravnatelja prof. M. Kozine o glasbenem potovanju iz Solnograda v Pariz.

u— Delavska politika, ki izhaja zdaj ob sredah in sobotah, prične s 1. majem izhajati trikrat tedensko.

u— Pojasnjena tatvina. V zvezi z notico pod tem naslovom, objavljeno v številki z dne 21. t. m., pojasnjujemo, da niso ukradene blaga trdnice »Transport« odnesli trdniki delavci.

u— 8000 dinarjev izgnilo iz slamnice. Na Snohejevo posestvo nad Vuhredom v Dravski dolini stanuje upravitelj posestva Franc Ledinek s svojo družino. Svoje prilhanke v znesku 8000 din je imel shranjene pod slaminajo. Te dni sta se oglasila pri Ledinekovi dva brezposelna, ki sta v trenutku, ko je šla Ledinekova žena v klet po sadijve, izmaknila iz slamnaje vseh 8000 din., za katere sta morala nedvomno vedeti. Potem ko sta se našla in našla, sta odšla vendar pa sta se pri tem tako sumljivo obnašala, da je Ledinekova obšla takoj slutnja, da sta nekaj ukradla. Takoj je skočila k slaminaji in pogledala. O tisočakah ni bilo ne duha, ne sluha.

u— Gluhi starček pod avtomobilom. Pri St. Janžu na Dravskem polju je zavožil avto v 72-letnega gluha starčka Antona Ertla, ki je obležal v nezavesti in s srtimi rebri. Zastopnik »Asienazioni Generalis« v Ljubljani, ki je avto šofiral, je starčka naložil na avto in ga prepeljal v splošno bolnišnico. Vozaka ne zadene nočena krivda, ker je dal stvarilo znamenje s hupo, ki ga pa gluhi starček ni slišal.

u— 88-letni starček žrtve strupenih pilnov. Na Mnti je živel na svojem posestvu najstarejši vaščan Mute, 88-letni Josip Fidler, ki je postal žrtev strupenih pilnov, uhajajočih iz sobne peči. Predno je šel spat si je starček zakuril peč z drvmi in premogom. Ponoči pa je uhajal zaradi slabega dimnika iz peči ogljikov monoksidi. Pini so starčka omamili in ker ga zjutraj ni bilo na spregled, so sosedje slutili, da nekaj ni v redu. Vdrl so v sobo in ga našli negibnega na postelji. Poklicani zdravnik ni mogel več pomagati in je starček kmalu podlegel zastrupljenju.

Iz Trbovelj

u— Prihod bolgarskih učiteljev v Trbovlje. Zbor 70 učiteljev sofijskih osnovnih in meščanskih šol, ki slovi kot najboljši bolgarski pevski zbor, obišče naš industrijski okraj danes ob 15. Na pobudo g. Suligova, pevskega Trboveljskih slavkov, ki so bili za časa gostovanja v Bolgariji deležni izredne bolgarske gostoljubnosti, se je združila vsa trboveljska kulturna javnost, da pripravi milim bolgarskim gostom čim svečanejši sprejem. Pred rudniško restavracijo so goste v imenu vseh Trbovelj pozdravil zastopnik občine. Združeni pevski zbori zapojejo pod vodstvom g. Molla v pozdrav slovensko himno »Od Urala do Triglava«, »Slavčki« pa državno himno. Sodelovali bosta sokolska in delavska godba in kirojih in vsa naša društva. Solška mladež bo goste pozdravila v častnem špalirju. Sprejemu sledi zakuska v Sokolskem domu, ki jo pripravi učiteljsvo. Med zakusko priredi trboveljski »Slavček« pevski koncert, na katerem bo izvajal slovenske narodne in umetne pesmi. Koncert bolgarskih pevk bo pa ob 20. v Sokolski dvorani. Na sporedu so bolgarske narodne in umetne pesmi priznanih bolgarskih skladateljev: P. Bojadžieva, Bobčevskega, Stajnova, Kuteva in drugih. Zbor vodi Krum Bojadžiev. Solospeve bo pela solistka Hristina Koleva. Pevke nastopijo v slikovitih narodnih nošah. Vabimo vso trboveljsko javnost k sprejemu in koncertu.

Iz Ptuja

u— Zrtve nesreč. Martin Brumen iz Gomilice se je spravil po lestvi epat na hlev, pa mu je spodrsnilo in je padel na koso, pripravljen v hlevu za rezanje slame. Hudo se je obrazil po hrbtu in levici. St. Lovrencu na Dravskem polju pa je bil 29-letni France Drenčevšek zaposlen pri kopanju v gramozni lami blizu postaje. Nenadoma se je plast gramoz zrušila nanj, da so ga komaj rešili iz strašnega črniha. Ima hude notranje poškodbe in zlomljeno desno klavico. V Maelju je 35-letni košar Anton Frček streljal z možnarjem. Pa mu je možnar razneslo in mu hudo poškodovalo levico.

KINO SLOGA — TELEF. 27-30 — SAMO 3 DNI!

predvaja na splošno željo ponovno veličastno filmsko delo pretresljive vsebine in romantične

»PARADA SMRTI« v glavni vlogi trije ljubezni

Frerie March, Lionell Barrymore, Warner Baxter ter nadvse lepa June Lang.

O tem filmu pravi svetovna kritika, da je to najboljši in največji film, katerega se ne gleda temveč doživlja! Borci iz svetovne vojne bodo ob pogledu na ta film ponovno obudili in poživili v sebi spomin na prestano gorje in trpljenje ter strašne vojne grozote, ki so jih še nedavno doživljali na frontah ob Soči, na Piavi v Tirolah ali koderkoli. To filmsko delo, ki postaja z vsakim dnem bolj aktualno, mora videti vsakdo! Ta film je najboljša šola za vojaštvo, kakor tudi za vse mlade ljudi!

REZERVIRAJTE SI VSTOPNICE!

„Cesta miru“ pod Rokavskim prelivom

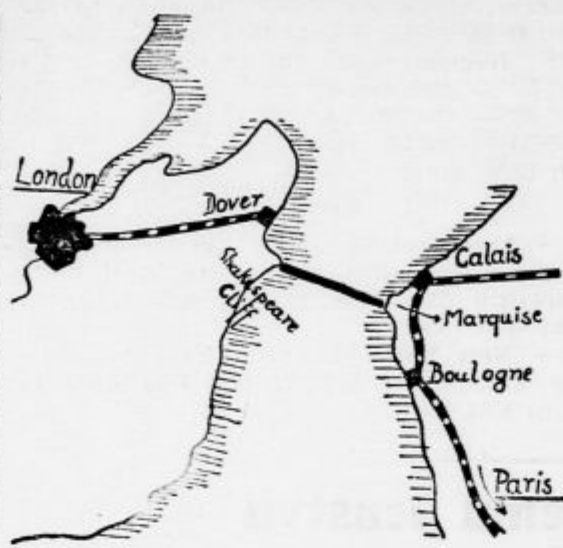
Podmorska zveza med Anglijo in Francijo – Pet in dvajset minut vožnje z električno železnico

Kakor so poročali časopisi, bo le prišlo do izvedbe projekta podmorske železnice med Anglijo in Francijo. »Splendid isolation«, staro zgodovinsko geslo vsakega Angleža, bo za otoško carstvo prenehalo in Velika Britanija bo po kopni zvezi kakor v davni geološki zgodovini spet zvezana z Evropo.

Ideja podmorskega tunela v Rokavskem prelivu ni tako mlada. Že 130 let so geologi in hidrografi proučevali površje in dno Kanala, kjer naj bi se pristopilo k gradnji gigantskega načrta. V 19. stoletju je bil najpogostejši Thomé de Gamond, ki je za raziskovanje morskega dna vložil vse svoje velike premožnosti. Pri delu mu je pomagala hčerka in številna vrstana so ugotovila, da se toji morsko dno iz nepropustnega krednega sloja, ki je za gradnjo tunela prav novotlen.

Raziskavanja so se nadaljevala do današnjih dni in preiskali so že 200 kvadratnih kilometrov površje morskega dna in obale. Povsod so našli na ugodno osnovno sive krede, ki se iznad morja vleče na obeh straneh tudi v kopno. V kemičnem laboratoriju v Parizu so zemljo nad 2300 primerov iztuzene zemlje in vsi so pokazali iste ugodne rezultate.

Zanimivo je da se je bilo že leta 1880 ustanovilo društvo za gradnjo Rokavskega predora. Z ene in druge strani so že pričeli s kopanjem. Francozi so izvrtali v bližini Sacratia južno od Calaisa, že 1800 m dolg tunel v globini 55 m pod

morsko gladino. Istočasno so izkopal: Angleži 1850 m dolg rov, v globini 49 m. Ko je bilo delo v najlepšem teku, se je oglasil lord Wolseley z javnimi zborovanji, da pomeni tunel za Angleže propast. Ne le francoska, tudi ostale evropske vojske da bi imele v primeru spora odprto pot na Angleško. Navdušenje za tunel je ponehalo, gradnja se je ustavila.

Za svetovne vojne je zamisel pomorske vezi med Anglijo in Francijo znova rasla. Anglija bi lahko brez nevarnosti zaradi nemških podmornic prepeljala svoje čete in potrebščine na francoska tla. Po vojni

so se ponovno zbrali zastopniki obeh držav in ugotovili, da bi dovršitev tunela prinesla obema vesilama gotove gospodarske koristi. Še vedno so se pa pomislili angleški vojaški krogi, tako da so politično-strateški razlogi zavlačevali izvedbo enega najpomembnejših projektov moderne tehnike.

Zdaj je, kakor je razvideti iz poročil, odpadel tudi slednji pomislek in polagoma bodo le pričeli z gradnjo tunela, ki bo v angleško-francoskem sodelovanju nele na gospodarskem temveč tudi na političnem polju v soko dvignil obrambno silo obeh držav. Po prvotni zamisli bi bil tunel dolg 39 km, upoštevač tudi konne podaljške do postaj na obeh straneh kopna, ki je oddaljeno 29 km eden od drugega.

Za zračenje tunela so s prvotno zamislili nad sredino rova umeten otok, v katerem odprtini s premerom 100 m bi prodralo dovolj zraka v podzemlje. Električna železnica bi na potrebovala skozi tunel največ 25 minut in bi bila ventilacija v drugem suhem sloju predora najbrž odveč. Urediti bo treba edinele še različne stvari, ki znaša na francoskem 1.44 m na Angleškem 1435 m.

Stroške gradnje računajo na poldrugo milijardo frankov in ker si obeta da bo prevozna železnica pod Kanalom najmanj 4 milijone potnikov na leto, bo ta cesta miru gotovo rentabilna ne upoštevajoč velikanstva pomena za splošni napredek obeh graditeljev.

Danes svatba v Tirani

Albanski kralj Zogu s svojo nevesto, grofico Appony na recepciji v svojem dvorcu

Aljehin se bo boril s Flohrom Dvoboja med Aljehinom in Capablanco ne bo

V nasprotju z v stmi, da se je dr. Aljehin ob priliki svojega zadnjega bivanja v Južni Ameriki s Capablanco že domenil za revanšni dvoboj za naslov šahovskega svetovnega prvaka, poročajo sedaj da je Flohr od njega te dni prejel pismo, v katerem mu šahovski kralj sporoča, da se za borbo s Capablanco, kakor ni obvezal Pogajanja so se razbila zavoljo Capablancovih finančnih pogojev.

V istem pismu pravi dr. Aljehin, da je s Flohrom pripravljen igrati v drugi polovici prihodnjega leta. V ta namen pride v letošnjem maju v Prago da začne pogajanja s češkoslovaškim vel mojstrom. Ob tej priliki bo igral tudi simultanke. Kakor poročajo listi, je Flohr veleustrijca Bato zainteresiral za match z Alje-

hinom in Bata je v načelu pristal, da bo podpiral Flohrova prizadevanja. Aljehinovi pogoji so v glavnem znesek 4000 zlatih dolarjev in kritje vseh stroškov.

Aljehin se je vrnil s turnirja v Montevideu s prvo nagrado in se mudi ta čas na turnirju v Margateu na Angleškem. Flohr je, kakor znano, uradni kandidat mednarodne šahovske zveze za svetovno prvenstvo.

Po svoji smrti oče petih otrok

V okolici Ogrskega Gradišča se je poročil pred 18 leti neki 23letni Hieronim Novotny in j. živel s svojo mlado ženo do 1. 1922. Zakonca sta imela otroka. Nekoga dne je Novotny izginil brez sledu in čez nekaj časa so listi poročali, da je izšel samomor.

Prešlo je 16 let. Te dni je prišel brat Novotnega ž. ne v Brno. Tedaj je na postaji zagledal moža, ki je bil za čudo podoban njegovemu pokojnemu svaku. Dal ga je policijsko legitimirati in izkazalo se je da je res Novotny. Ta se je 1. 1928 še enkrat poročil in ima s svojo s. danjo ženo pet otrok. Na policiji je priznal, da mu zakon s prejšnjo ženo ni ugajal, zato je zbežal. Sedaj mu bo ugajalo se manj, ko ga bodo obtožili bigamije. Njegov drugi zakon seveda ne velja.

Svatba v Tirani

Danes bo v Tirani poroka albanskega kralja z groficom Geraldino Apponyi. Svatbene svečanosti so se začele večerj z narodnimi plesmi na Skanderbergovem trgu. Oficialna poroka bo v sredo ob pol enajsti uri dopoldne. Kralj in kraljica odideta potem v Drač, kjer bosta praznovala medene tedne v vili ob morju.

Avtobiografija

kraljice Mary

Po smrti angleškega kralja Jurija V. je napisala kraljica-vdova Mary svoje spomine v obliki življenjepisa. Spomini se nanašajo na javnosti malo znano gradivo in se sklicujejo čisto na dokumentarističen material. Angleška vlada je zaradi tega sklenila, da ostanjo kraljičini spomini do nadaljnjega v shrambi angleškega muzeja. V tisk pojdejo šele po smrti kraljice Mary.

Krava žre meso

Kmet Bonaventura Piccoloni v Trevisu je že nekaj časa opazoval, da izginjajo s njegovega dvorišča kokoši in piščanci. Menil je, da mu jih odnašajo tatovi, toda na koncu se je moral prepričati, da izginja perutnina v želodec njegove lastne krave... Zasačil je namreč neko jutro kravo ravno v trenutku, ko si je hotela privoščiti raco. Pred tem je požrla dve goski in lepša purana.

Linc, sedež donavske flotilje

Po nemških listih posnemamo, da namerava nemška vlada določiti Linc za sedež donavske flotilje. Dunaj in ostala nemška mesta ob Donavi ostanejo samo oporišča rečnega prometa.

A NEKDOTA

Veliki francoski pisatelj Honoré de Balzac je živel v stalnih denarnih stiskah. Nekoč ga je zbudil ropot. Zagledal je vlomilca, ki je stopal po njegovi sobi in imel opravek z njegovo pisalno mizo. Balzac se je na glas zasmejal.

»Čemu se smejete?« je dejal vlomilec pres nečeno.

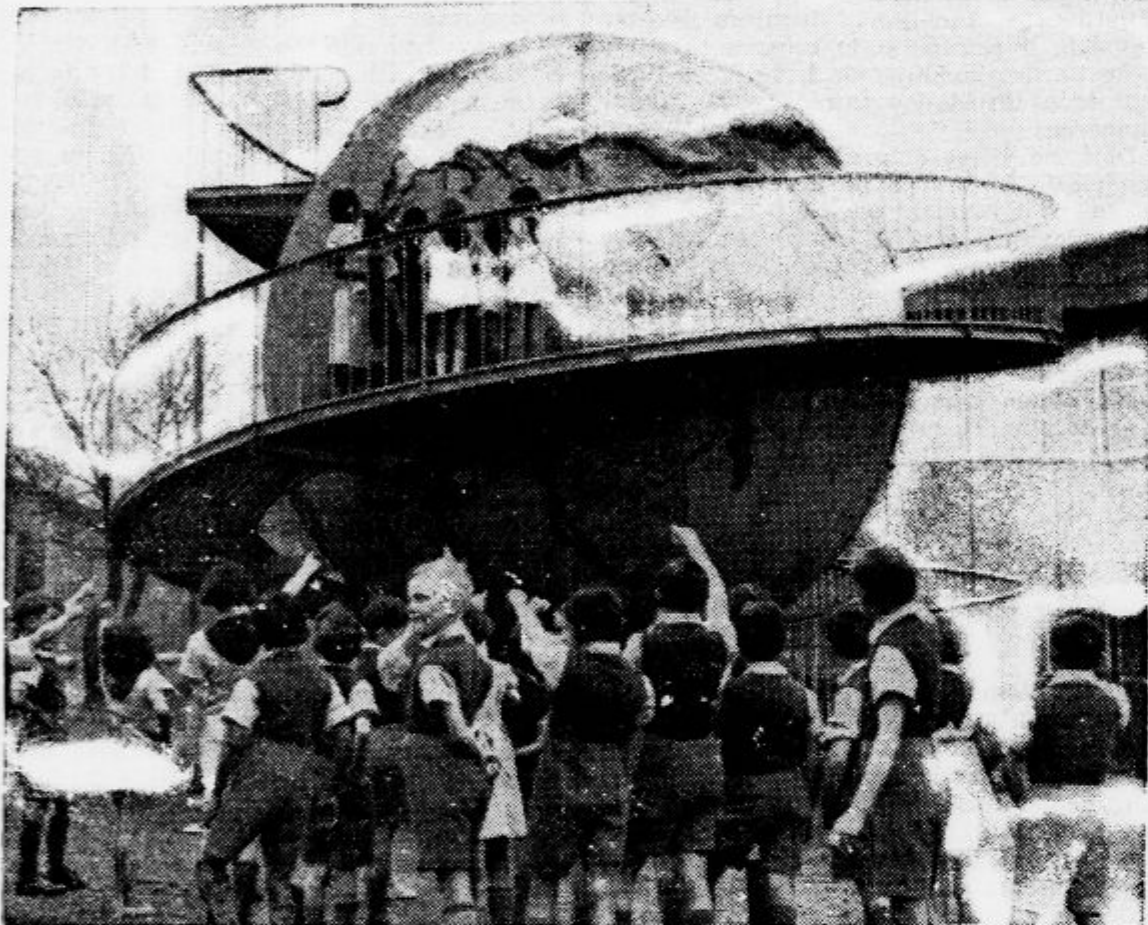
»Smejem se zato,« je odvrnil pisatelj ker iščete ponoči z napačnim ključem nekaj tam, česar jaz niti podnevi s pravim ključem ne najdem.«

VSAK DAN ENA

»Kaj dela tvoj revmatizem?«
»Strašno! Tako trd sem v tiličku, da moram sedeti v gugalni stol, če hočem popiti kozarec piva.«
(Tidens Tegn)

Nazoren pouk v zemljepisju

Učenci neke pariške šole ob velikanskem globusu, ki boljše nego vsaka zemljepisna karta predstavlja površino naše zemlje

Berači izpraznili hotel

Nezaželeni gostje so odnesli celo vodovodne pipe in zrcala

Sredi Pariza so berači v nekoliko tednih izpraznili dvonastropen, popolnoma opremljen hotel.

Med berači je šla govorica, da je v ulici Jean-Mousson hotel, v katerem ni ne lastnika ne namestencev. Tam je bilo vse, kako lažje prenočevati nego na časnih pod s inštimimi mostovi ali ob vhodih do podtalne železnice. Tako je bil vsako noč zaseden z gosti, ki so se sami povabili in ki niso nič plačevali. A ne samo, da niso plačevali, temveč so si to in ono vzeli s seboj. Nazadnje so ostale v zgradbi samo še žimnice. Postelje so izginile, vodne pipe so bili gostje odvisli, iz omar so pobrali zrcala. Žimnice so ostale pač zato, da so imele poznejši »tovariši« kam leči.

Policija je šele čez nekaj časa zvedela o tem hotelu in si je šla stvar ogledat. Ponoči so policijski uradniki zasedli prostore in ko so proti 23. vstopili prvi »gost-«

Živa slika

Najmlajši sin prezidenta Zedinjenih držav John Roosevelt in njegova nevesta miss Ann Lindsay Clarkova obdružeta slovito sliko francoskega slikarja Renoirja ala Logea

Valute v knjižnih vezavah

Budimpeštanska policija je odkrila nenavadno tihotapljenje z valutami v katero so, kakor pišejo listi, zapleteni tudi razni ugledni finančniki. Med aretiranci je tudi neki knjigovez. Po anonimni ovažbi je devizni oddelek policije izvršil preiskavo pri tem knjigovezu in ugotovil, da so šle velike voze v valutah in devizah med knjižnimi platnicami v inostranstvo. Našli so še celo vrsto platnic, v katerih so bili pripravljene bankovci po sto pengójev, angleški funtni bankovci in papirni dolarji. Tihotapeci so v neki starini kupili 200 starih knjig za majhen denar in te knjige je knjigovez na novo vezal, pa tako, da so bile vezave pripravne za tihotapljenje valut. Doslej še niso mogli ugotoviti, koliko časa so tihotapeci že vršili svoj posel in za kakšne vsote so oškodovali državno blagajno.

Lord Perth pojde v pokoj

»Daily Herald« objavlja vest, da bo proslil lord Perth po uveljavljenju angleško-italijanske pogodbe za svojo upokojitel. Izročil bo še italijanskemu kralju poverljive listine kot poslanik angleške vlade pri cesarju Etiopije, nato pa bo sporočil javnosti svoj odstop.

Ribe potujejo v letalu

Zanimiv transport je bil izvršen nedavno po zraku iz Rima do Tanskega jezera. Prepeljali so 300 tisoč mladih ščuk iz jezera Vico ter jih izpustili v jezero Tana. Ves čas vožnje je bila voda s škukami enakomerno temperirana. Jezero Tana ima obilico rib, toda njih kakovost ni prvovrstna, življenjski pogoji za ščuke v njem pa so prav dobri.

Doktorat so mu vzeli

Rektor Würzburške univerze objavlja, da je odvzeta doktorska čast Otonu Strasserju, ki je bila podeljena imenovanemu dne 15. marca 1921. Strasser je imel akademsko čast doktorja političnih znanosti.

Skrivnost „Neznanega vojaka“ je popolna

Major Louis Espinasse, človek, ki je nekaj vedel o istovetnosti Neznanega vojaka, ki so ga položili v večnemu počitku pod Arc de Triomphe v Parizu, je v četek zvečer umrl. Skrivnost za katero je vedel, je odnesel s seboj v grob.

Major Espinasse je bil 1. 1920. poveljnik vojaškega oddelka pri Bar le Ducu, kjer so srazili osem vojaških raket s kostimi padlih Francozov, ki so jih bili dočeli za prenos pod pariski Slavolok zmage. Samo Espinasse je vedel, na katerih bojščah so padli mrtli in kako so se pisali. Major je tudi skrbel za to, da ni nihče izvedel, katerega izmed osemh pokojnikov so končno poslali v Pariz, kajti kosti junakov so bile v enakih krs.ah. Espinasse je ukačal 70 let.

Pokojnina za neguša

Pariski »rigator« poroča iz Londona, da pripravlja angleška vlada predlog o pokojnini, bivšemu abesinskemu cesarju. Predlog bo izročen v odobritev Društvu narodov v Ženevi, ki bo razpravljalo o likvidaciji abesinskega problema. Neguš živi zdaj v Bathu, kjer je moral opustiti prejšnje stanovanje zaradi skromnih gmočnih sredstev. Zašel je v kočljiv finančni položaj. V Londonu sodijo, da se bo dalo vprašanje pokojnine negušu urediti, tudi v sporazumu z italijansko vlado.

Samo oženjeni župani

Italijanska vlada je izdala dekret, ki veli, da lahko postane župan v Italiji samo možki, ki je oženjen ali pa vdovec. Neozojene osebe ne morejo postati niti podžupani, niti občinski svetniki.

Spomenik politični žrtvi vojne

Leta 1915. so Nemci, ki so tedaj nasilno vkorakali v Belgijo, v Bruslju ustrelili Gabrijela Petita. Žrtvi so te dni odkrili spomenik. Ob vznožju spomenika stoji gosp. Florent, predsednik belgijske organizacije političnih preganjancev

Kulturni pregled

O rasah v Jugoslaviji

V 2. zvezki »Zeitschrift für Rassenkunde«, ki ga izdaja Egon Baron Eickstedt v Stuttgartu, je izšla obsežna razprava prof. dr. B. Škerlja »Zur Rassenkunde der Jugoslawen«, ilustrirana s statističnimi razpredelnimi in geografskimi skicami opremljena razprava našega odličnega antropologa in evgenika leži pred nami v posebnem oddelku. Ne le kot nov dokaz, da se delo naših znanstvenikov uveljavlja tudi v tujini, marveč takisto po svojih izsledkih je razprava dr. B. Škerlja vredna pozornosti in jo z veseljem uvrščamo v kroniko našega kulturnega življenja.

Razprava »Zur Rassenkunde der Jugoslawen« se naslanja na gradivo, ki ga je avtor zbral ob priliki sokolskega zleta 1. 1933 v Ljubljani. Takrat je antropološko pregledal in izmeril 530 moških in 300 žensk. Tako je dobil gradivo, ki ga je sedaj obdelal z vsem znanstvenim aparatom in ki mu dopušča nekatere obsežne sklepe glede znanstvenih problemov rase in posebej še glede rase evgenike jugoslovanskega ljudstva.

Razprava dr. Škerlja je sestavljena takole: V uvodu prikazuje pisec gradivo, nato razvija svoje teoretične poglede glede na zbrani material in na rase probleme. V nadaljnjem pa razglablja gradivo po štirih osnovnih znakih, ki mu določajo raso: telesna višina, oblika glave, barva oči in las. V naslednjem poglavju obravnava pisec nadaljnje znake, ki prispevajo k teoretični rasi, določajo, kakor v petem poglavju prehaja k telesnemu opisu rase, pri čemer postavlja svojo definicijo rase in nato podrobneje obravnava te rase skupine: dinavrijsko (dinarska, savdina, morska rasa), evrazijsko (alparmenidna, panonijska, baltidna rasa), evafrikanesko (mediteranska, atlantijska, nordijska, vistulidna in skandinska rasa). V nadaljnjem poglavju razpravlja pisec o geografski razdelitvi ras v Jugoslaviji. Tu prihaja do sklepa, da so Jugoslovenci — v tem primeru gre samo za Slovence, Hrvate in Srbe — raso zelo enotni. Raso podlaga je dinarsko — alparmenidno — savdina (relativno prevladujoči dinarci), samo na teritorialno majhnem primorskem ozemlju je ta rasa podlaga pretežno atlantijska.

V tej svoji razpravi prihaja dr. Škerlj do nekaterih sklepov, ki bodo nedvomno vzbudili zanimanje tujih raziskovalcev. Tako n. pr. ugotavlja prav na podlagi jugoslov. antropometričnega gradiva nekatere značilno-

sti, ki pričajo o ozki medsebojni zvezi med spolnim, konstitucijskim in rasnim tipom. Ta zveza kaže, da je rasni fenotip podoben spolnemu in konstitucijskemu tipu. Nadaljnji izsledki je metodološki značaja: za ugotovitev rase zadostajo štirje eksaktno določljivi dedni znaki, za določitev rase skupine pa dva in sicer oblika glave in telesna višina. Telesna višina je po pisca sploh zelo važen rasni znak. S priletnostjo ostalih značaja se dobi dobro uporabljiv opis fizičnega stanja posameznih ras, toda slika je popolnoma šele tedaj, če se pritegnejo še duševne lastnosti. Nadalje je dr. Škerlj na novo in izčrpano opisal savide, panonike, vistulide in skandine. Po njegovih raziskavanjih je treba smatirati atlantijske za zelo važen evropski rasni tip, ki je bil v dosedanjih proučevanjih preveč zanemaren; to velja tudi glede baltidov. V Jugoslaviji se, kakor je pokazal dr. Škerlj, obravnavani material, pojavljajo vse evropske rase, vendar ji dajejo raso enotnost dimaridi, alparmenidi in savidi, prevladujoča pa — kakor je bilo že omenjeno — dinaridi povedo, samo ne v primorju, kjer odstopajo pred atlantidi. Dinaridi imajo v območju Dinarskih Alp svojo avtohtono domovino in kakor opozarja pisec na str. 179, so bili dinarci tu že pred naselitvijo Slovanov.

Razpravo dr. Škerlja pojasnjuje nekatere fotografije, ki kažejo posamezne rase tipe. Kakor v vsej razpravi, je tudi tu posebno upoštevan material o ženskah, ki se v antropološki literaturi manj uporablja kakor material o moških; dr. Škerljeva zveza omenjena dognanja o zvezi med spolnim in rasnim tipom pa nakazujejo potrebo nadaljnjih raziskavanj prav v tej smeri. Dve geografski skici kažejo razpraznanost glavnih in akcesoričnih ras v Jugoslaviji.

Pričujoča, v mednarodno priznanem strokovnem časopisu objavljena razprava slovenskega znanstvenika kaže, da raso raziskovanja Jugoslovencov stalno napredujejo. Kajpak, po dognanji fizičnega stanja ras, njihove razpraznanosti i. t. d. se bo tudi pri nas vedno bolj vsiljevala potreba, da stopimo korak dalje in da raziskujemo psihične lastnosti teh ras in njihove učinke v naši etnografski zgodovini, umetnosti, v javnem življenju. Raso problematika vodi k nekemu širšemu in pomembnejšemu smotru: k življenjski problematiki, katere moderen izraz je tudi evgenika.

Möderndorferjev spis o sodobni šoli

Šola je običajni družbeni instrument. Stanje našega pojmovnega zolstva je otipljivo dokaz protislovij in neuravnovesnosti pojmovnih gospodarskih in družbenih prilik. Na eni strani mlade generacije s svojimi novimi potrebami in težnjami, kakor jim jih narekuje sodobna razvojna zakonitost, na drugi strani pa šola z svojo svojo podedovano in neizmenljivo navlako. Nujna posledica tega stanja je, da se o naših šolskih in vzgojnih vprašanjih, posebno v zadnjem desetletju, mnogo več piše in govori, kakor kdajkoli prej. Ta antagonizem med živjo resničnostjo in neizmenljivim stanjem našega šolstva je najprej in najbolj očutil ljudskošolski učitelj, kar je povsem razumljivo, če pomislimo, da živi v neposredni sredini našega ljudstva; zato tudi zavzema daleč ljudskošolski učitelj vodilno mesto v srečevanju po reformi dosedanjega šolskega življenja.

Med temi reformatorji je pri nas zavzel vidno vlogo učitelj Vinko Möderndorfer, ki ga naša javnost pozna tudi še kot socialnega delavca in vestnega zbiratelja narodnega blaza.

Tao je imel avtor že legitimacijo, da izroči slovenski pedagogski in oslali javnosti izsledke in dognanja svojega večletnega dela. To je storil s svojo pred kratkim izšlo knjigo: »Sodobna šola«, s katero uvaja čitatele v »Slovensko začetnico«.

Knjiga je razdeljena v pet poglavij in obsega 174 strani velikega formata. Po krajši pretrzi in zanimivi analizi predvojnega šole, kar zajema snov iz svojih otroških in dijaških let, kjer prikaže, kakšna ne bi smela biti vzgoja in pouk, preide na svoje šolsko delo v št. Jurju pod Kumom, kjer je skozi šest let iskal novih poti.

Edino pravilno spoznanje, da bodi izhodišče pouka le otrok in njegov okolje in da mora to izhodišče učitelj za vsak kraj, za vsako leto in celo za slehernega učenca posebej šole poiskati, ker šola tedaj mora delati zaključke ter na njih osnovi urediti način pouka in vzgojanja, to stališče je avtorju omogočilo, da je našel problem s prave strani. Zato tudi najprej obravnava gospodarske in socialne prilike, v katerih živi tamkajšnja mladina, posebne razmere stanovniške prilike, kje in kako spij mladina, kako je prehranjena, njene zdravstvene prilike, telesno stanje in šolski uspeh. Kakor je tozadevni material v knjigi nadvse dragocen in se ne bo nad njim zamislili le naši pedagogski, temveč tudi socialni delavci, pa je morda preveliko pregledno sestavljen in to lahko to koga odvračilo, da ne bo sledil temu poglavju s tisto pažnjo, kakor to poglavje zasluži.

V nadaljnjih poglavjih si sledijo podrobni zapiski dela in opazovanja učencev v elementarnem razredu. V 10. tednih je popisani vsak učenec, kako je obravnavano snov dojemal, kako je reagiral na uk in vzgojo, kako je ustvarjal samobitno, dodajal, izpopolnjeval, posnemal ali pa se pustil voditi od drugih itd. Vrednost teh skrbno vodenih dnevnikov je povečana s tem, da so pisani odkrito in s potrebno avtoriteto, ki šole omogoča priznavanje lastnih napak. Je to dragocen dokaz, ki bo pedagogom in psihologom nudil izdaten vir za vsestransko proučevanje našega otroka; saj je ravno na tem področju naša pedagoška literatura najbolj siromašna. Originalni »umotvorci«, hribovskih otrok, ki so v knjigi posneti, dopolnjuje avtorjeve zapise.

Uspehi so mu dajali poguma, neuspehi pa so ga silili do iskanja novih poti in nove snovi. Izhodišče mu je celota (celostni pouk), najtesnejša medsebojna povezanost vsega razprednega dela z otrokovim doživetjem in razpoloženjem. Učitelj je režiser! In tako pride končno do pri nas nove metode v čitalnem in pisalnem pouku: globalno čitalni in pisalni način (najprej beseda in po tem šole zlog, oziroma glas), ki je v diametralnem nasprotju z dosedanjim analitično-sintetičnim načinom (glas, zlog, beseda).

Tako avtor na osnovi svojih izkustev.

V poslednjem poglavju psihološko pove-

pisane metode in daje potrebno razlago »Slovenski začetnici«, ki ni zgolj učbenik za globalno čitalni način, temveč nekaj več, način sam je le člen celotnega sestava, ki naj pripravi otroka do vsopa v družbo ustvarjalno...» (stran 171).

Knjiga je izšla v razkošni opremi, ki jo oživljajo številne ilustracije in fotografije iz življenja in dela v šoli. Vsekar lepo do- nekak v redno bolj obsežni in stvarni naši domači pedagoški literaturi, mimo katerega ne bo mogel noben pedagog, najmanj pa naša šola. Dobi se v vsaki knjižarni ali pa se naroči pri avtorju: Möderndorfer, Ljubljana, banska uprava, računski oddelček.

M.M.

Zapiski

ZADOSČENJE BALZACU IN RODINU

Kakor poročajo pariški listi, bo tamošnje društvo »Société des Gens de Lettres« v kratkem praznovalo stoletnico oštros. Vzpostavilo za ustanovitev francoskega pisateljskega društva je dal Honoré de Balzac, ki je bil tudi eden njegovih prvih predsednikov. Kmalu po Balzacovi smrti (1850) je društvo sprožilo akcijo za nabiranje prispevkov za spomenik, ki naj bi na kakšnem vidnem mestu Pariza pričal o Balzacovi slavi in hvalečnosti Pariza do početa svojih ulic in svojega prebivalstva. Nabiranje prispevkov pa je pokazalo dokaj skromen rezultat in se je zavleklo za čela desetletja. In ko se je naposled vendarle zbral potrebni znesek, je pariško Pisateljsko društvo poverilo izdelavo spomenika kiparju Rodinu. Sloveči kipar je bil prav tedaj — nekako pred štiri- desetimi leti — na višku svoje stvarjalne moči. Naloga, da izklesje dostojen spomenik mojstru peresa, je mojstra dleta močno zamikala in je sklenil, da pčveti temu delu izredno pozornost. Hotel je ustvariti tak spomenik, da bi po svoji originalnosti in umetniški sili prekosil vse druge.

Skoraj štiri leta je Auguste Rodin snoval in izdeloval svoj spomenik pisarju »Človeške komedije«. Že ta potanost je delala gospodi iz Pisateljskega društva hude pregledave. Ko pa je bilo delo končano, se jih je totol obup, zakaj spomenik je po zasnovi in izvedbi tolikanj prihajal navskriž z vsem ustaljenim okusom in z vso spomeniško tradicijo, da ga kar ni bilo mogoče postaviti na ulico. Po Parizu so takrat krožile igrške ali la Rodinov Balzac in so vzbujale mnogo posmeha: listi so to razpoloženost še podpirali s svojo kampanjo zoper spodtakljivo Rodinovo delo. Naposled je Balzac običal v atelejskih zbirkah velikega kiparja. Čeprav so se ozglašali inozemski kupci, Rodin je čakal na spremembo okusa in je v tem pričakovanju umrl.

Več ko dvajset let po njegovi smrti se je okus že tolikaj prilagodil Rodinovemu pojmovanju, da bo lahko sedaj odnati pariškega Pisateljskega društva izvršiti naročilo prednikov in postaviti Balzacu spomenik v Parizu.

Rodinov Balzac bo postavljen pri hiši, v kateri ima Pisateljsko društvo svoj sedež, in prijatelji menijo, da ga bo pariško občinstvo sprejelo — če ne z navdušenjem, pa vsaj s spoštovanjem. Tako bosta dobila zadosčenje dva velika Parižana — Balzac in Rodin.

»Prodana nevesta« z gđ. Hejbalovo in g. Gostišo. V nedeljo zvečer je številno občinstvo, ki do kraja napolnilo operno gledališče, navdušeno vzklikalo mladima debutantoma, »opraniški gđ. Hejbalovi in tenoristu Gostiši. Pela sta Marinko in Janka v Smetanovi »Prodani nevesti«, osrednjo figuro meštarja Kecalja pa je podal po dolgem presledku njiju učitelj, mojster Betetto. Oba debutanta sta vlogo vestno naščitirali ter čisto intonirata in in razložno izgovarjata, kar je prvi predpogoj za odrsko udeleževanje. Gđ. Hejbalova, (ki se je prej šolala pri pokojnem g. Župevcu) je kot Marinka še bolj kot nedavno v vlogi Dujle znala svoj obsežni in zvonki glas izbrabljati tako

v dinamiki kakor v barvi tona. Da je ustvarjena za oder, je razvidno iz dejstva, da se že sedaj igralsko in muzikalno na odru raz- živila prav prepričevalno. Kdor pozna okoli- ščine, v katerih se je šolal g. Gostiša, si je tudi njegovega lepega uspeha po razmeroma kratkem študiju v svesti. Njegov tenor ima pristno lirčno barvo in je v višini dokaj zmogovit, mestoma prav prijetno mehak. Dobre igre mu pa ne bo dalo samo šolanje, temveč življenjsko izkustvo. Vztrajno pevsko pa glasbeno in splošno izobraževanje tudi obema nadebudnima pevčema pot k cilju umetniške popolnosti! G. Betetto je s svojim dovipnim Kecalom ustvaril ugodno razpolo- ženje in z živo, celo pretirano igro pomagal svojima učencema, vživljati se v odrsko kre- tanje. Za Vaška je vskočil g. J. Rus. P. S.

O zgodovinski koncepti češkega zgodovi- naria Pekača in nje zvezi z današnjo češko kulturo bo predaval v petek, 29. t. m. v Ljubljanskem klubu urednik dr. Tine De- beljak. Predavanje bo ob 19.30 v klubov- vih prostorih.

O vprašanju osebnosti in mase prinaša najnovejši zvezek zagrebške »Nove Evrope« zanimiva razglabljanja J. Zubovića. Prav tako zanimiv je članek Mešića »Exit Austria«. O naši turistični hipertrofiji razpravlja Stj. Dragomanović, dr. Zeljko Lederer pa piše o zagrebški razstavi francoske knjige. Poučen in aktualen je sestavek P. Digočaja »Pita- nje izborne reforme u Francuskoj«.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20.

Sreda 27.: Pokojnik. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Četrtek 28.: Izpit za življenje. Red. Četrtek. Petek, 29.: Zaprt.

Nušičevo komedijo: »Pokojnik«, v kateri je pokazal odlični komediograf hkrati na prenesljiv in obenem komičen način nemo- ralnost današnje družbe, njen pohlep po de- narju in ugled, ki si ga pridobiva čisto na račun poštenjakov.

OPERA

Začetek ob 20 uri

Sreda 27.: Rigoletto. Red. Sreda.

Četrtek 28.: Jakobinec. Red A.

Petek, 29.: ob 15.: Prodana nevesta. Dija- ška predstava.

MAKROSKO GLEDALIŠČE

Sreda, 27.: Zaprt.

Četrtek, 28.: ob 20.: Slehernik. Red D.

Petek, 29.: Zaprt.

S P O R T

Lekcija iz plavalnega tečaja

Nekaj teorije o tehniki crawljanja

V plavalni šoli, ki se zaenkrat vrši še v kritek bazenu SK Ilirije, se poučuje raz- razen prsnega plavanja tudi crawl. Pri tej priliki želimo objaviti nekaj podrobnosti o tehniki crawljanja, ki bo koristila vsem, ki posejajo plavalni tečaj ali se sploh za- nimajo za plavanje. Vendar pa s tem no- čem dajati navodil samoukou, kajti crawl se da naučiti samo s strokovnim vodstvom. Moja navodila bodo koristila posebno onim, ki so se že prej bavili s plavanjem.

Lega telesa. Prsa, obrnjena proti vodi

kakor pri prsnem plavanju.

Delo z rokami je izmenično. Stegneno roko položimo pred glavo v vodo in jo krepko potegnemo do bedra. Os delovanja mora biti natančno po podolžni osi telesa. Začetnik, ki na primer skrči roko pod vodo v komolcu pravokotno, mora vleči desno roko od levega ramena proti leve- mu bedru, levo roko od desnega ramena do desnega bedra. Vendar pa mora roko, preden jo dvigne zopet iz vode, stegniti. Šele pozneje, ko ima plavalec že dovolj moči, vleče zmerom bolj iztegnjeno roko. Paziti pa mora, da vleče dlan zmerom na nasprotni strani telesa. S skoraj iztegnje- no roko bomo plavali najhitreje.

Za delo z rokami nad vodno gladino sta dve možnosti:

1. Ko dvignemo roko iz vode, obrnemo dlan navzven in jo zavijemo prožno na- prej, tako da jo položimo spet pred glavo v vodo. 2. Ko dvignemo roko iz vode, skrčimo nekoliko komolec. Podlakt zavijemo iz komolca naprej, nadlakt pa zavrtimo v rami, tako da slednji položimo iztegnjeno roko spet na vodno gladino.

Prvi način je priporočljiv za začetnike, pri drugem načinu pa imamo to prednost, da je mnogo bolj sproščen: seveda mora- mo pri slednjem zlasti paziti, da položimo roko pred glavo v vodo, in jo vlečemo pod telesom, ne pa ob njem.

Delo z nogami. Z nogami tolčemo iz- menoma. Noge se gibljejo sproščeno v bo- kih, toda ne v kolennih. Navzdol udarimo z nogo s silo in obrnemo stopalo na zno- traj. Udarec navzgor pa bodi brez moči, kajti pri tem spravi vodni upor stopala spet v normalno lego. Pri vsakem udarcu noge je treba stopala ponovno obrniti na- znotraj, od česar nastane lahko kroženje nog, ki se pa prav za prav izvaja skoraj podzavestno.

Vendar pa tudi lahko poudarimo udarec noge nazaj—navzgor. Pri tem nastane gibanje, ki je slično gibanju nog pri ko- lesarjenju. Tako pospešimo gibanje naprej in nogi delujejo bolj sproščeno. Sportni plavalec naj vežba ta drugi način, v praksi pa se potem združita oba. To pomeni, da uporabljamo energijo pri prvi polovici udarca navzdol in pri prvi polovici udarca udarjanja z nogami se sploh ne more za- vestno priučiti, kajti tukaj si sledita upo- raba energije in sproščenosti še enkrat hitreje kakor pri ostalih dveh načinih. Samo z marljivim treniranjem se lahko naučimo tega tretjega načina udarjanja z nogami, kar doseže sportnik najlažje, če vežba drugi način udarjanja z nogami.

O udarjanju z nogami pri crawlju je že spisanih mnogo knjig, toda še danes si ni- so strokovnjaki edini glede njega. Čelo najhitrejših plavalci sveta se poslužujejo docela različnih načinov udarjanja z no- gami. Med plavalci na kratke proge naha- jamo take, ki udarjajo z nogami—samo od zgoraj navzdol, vendar tudi take, ki udar- jajo na vodo tako, da upogibljajo kolena. Nekateri plavalci na dolge proge pa udar- jajo z nogami samo nazaj—navzgor, kar pomeni, da ima vsak plavalec svoj indivi- dualni stil.

Začetniki naj udarjajo z nogami samo navzdol, ker se namreč specifično težje telo pogreze zelo globoko v vodo, tako da v tem primeru ne moremo govoriti o pravilnem crawlju. Če poučje- mo začetnike v crawljanju, je bolj verjet-

V nedeljo, dne 1. maja

začne izhajati

naš novi roman

NAPOLÉONOVA TAJNA LJUBEZEN

(MARIJA WALEWSKA)

Ta roman, ki sloni od začetka do konca na zgodovinskih dejstvih in najzanesljivejših virih, obravnava isto snov kakor nedavni film Grete Garbo: Tajno ljubezen med velikim cesarjem in mlado poljsko grofico Marijo Walewsko, ki je uslišala Napoleona, misleč, da bo s tem kupila svoji podjarmljeni domovini svobodo.

Zrtev plemenite žene je bila zaman; Napoleon ni utegnil ostati mož beseda, in Poljska je morala še sto let čakati vstajenja. Toda Marija Walewska, ki v njem ni bila vzbujala cesarja, ampak človeka, mu je ostala zvesta tudi v najbolj tragičnih dneh...

Ne zamudite začetka to krasne, resnične povesti! NAROČITE »JUTRO«!

pot v boksalski reprezentanci Jugoslavije za prvenstvo Male antante tudi dva naša ožja rojaka.

NADALJEVANJE POKALNEGA TUR- NIRJA NA IGRISČU ILIRIJE. V nedeljo 1. maja t. l. dopoldne, se bo na igrišču Ilirije nadaljeval pokalni turnir prvorazred- nih klubov. To pot bosta nasprotina v predtekni Svoboda - Reka, v glavni tekmi pa Mars - Jadran. Zdej bo šlo dokončno zato, kdo si bo priboril v trajno last po- kal, ki so ga razpisali vsi sodelujoči klubi. Zato se sportno občinstvo opozarja na to prireditve, ker bo vsem nudila res velik užitek.

JZSS (službeno). JZSS sklicuje XVI. redno glavno skupščino za nedeljo 29. ma- ja ob 8. uri v Ljubljani, v belu dvorani hotela »Union«, Miklošičeva cesta. Dnevni red, otvoritev in pozdrav predsednika; do- ločitev verifikacijskega odbora; zapisni- karjev in 2. overovalcev; poročilo gene- ralnega tajnika; poročilo odsekov; poro- čilo blagajnika; poročilo nadzornega od- bora; predlogi upravnega odbora in član- ov; izpremembe in dopolnitve pravil in pravilnikov; določitev saveznih službenih glasil; določitev sedeža saveza za leto 1938/39; določitev članskih prispevkov in odobritev proračuna za l. 1938/39; volitev upravnega odbora in nadzornega odbora ter razsodišča; slučajnosti. — Če ob do- ločeni uri ne bo navzočih zadostno število delegatov za sklepčnost po § 13 saveznih pravil, bo pol ure kasneje na istem mestu in s istim dnevnim redom skupščina po določilu § 12 saveznih pravil, ne glede na število prisotnih delegatov klubov. Pravi- co prisostvovati imata po dva delegata vsakega včlanjenega društva, ki morata predložiti predsedstvu skupščine poveril- nico, ki naj bo podpisana v smislu dru- štvenih pravil in opremljena z društveno štampljko. Delegata morata biti v pove- rilnici navedena imenoma. En delegat lahko zastopa največ 10 včlanjenih dru- štev z območja svojega podsaveza. Klub, ki svojih denarnih obveznosti do saveza ali podsaveza ni poravnal ali ni zadnji dve sezoni priredil nobene tekme ali se s svojimi tekmovalci ni udeležil nobene tek- me kakega saveznega klana, nima glasov- nalne pravice. — Sestanek podsaveznih delegatov bo 28. maja t. l. ob 15 v savez- ni pisarni v Ljubljani, Tyrševa cesta 1/IV levo. — Sestanek klubskih delegatov bo tudi letos na predvečer skupščine, 28. V. t. l. ob 20. uri v damski sobi kavarne Emona. Naprosajo se vsi delegati, ki bodo že na predvečer v Ljubljani, da se se- stanka skupne udeležijo. Pristop imajo tudi na sestanek podsaveznih delegatov isti dan popoldne v savezni pisarni. — Pred- logi članov morajo biti po § 15 dostavljene savezu najkasneje 3 dni pred skup- ščino, torej najkasneje do 21. maja t. l. — Sodniške pole je treba dostaviti savezu takoj, zato se naprosajo klubi in podsave- zi, da jih dostavijo kolikor jih že niso. — Statistične pole, ki smo jih dostavili v okrožnico št. 4 z dne 17. marca t. l. je treba nujno vrniti. — Decij dan priredi v mesecu maju Jugoslovanska unija za za- štito otrok z geslom: »Učimo roditelje, kako naj vzgajajo svoje otroke« in se pri- poroča vsem včlanjenim društvom, da to proslavo po svojih močeh podpirajo in se proslave udeležijo s svojimi člani. — JZSS.

S. K. Reka. Seja upravnega odbora bo drevi ob 20. v gostilni Oblak na Tržaški cesti.

SK. Slovan. Redna odborova seja bo drevi ob 20. v gostilni g. Menejgerja, Šmartinska c. Vsi sigurno!

— »Ilustrovane sportske novice« št. 18, so prišle. Številka ima največ nogometne- ga gradiva in vsebuje vsa podrobna po- ročila o zadnjem kolu ligaskega prven- stva, razen tega pa tudi zanimive članke o spiliškem nogometnem življenju, o želj- lah in načrtih teniske prvakine Hele Ko- vačeve in še nekatere prispevke in lahko- atletskega in plavalnega torišča. Razen tega je med glavnim štivom še kopica pestrega drobiža iz vseh sportnih panog. Posamezne številke so po 1 din.

Lep dar: Zgodbe brez groze

